

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

FEBRUAR 2024

letnik 73, številka 2

4

POGOVOR S P. BERNARDINOM SUŠNIKOM
Ljudje pričakujejo odločno besedo - 2. del

11

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI
Umetnice na Slovenskem

12

FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE
Žegnanje v Slovenski hiši

Božič 2023 v Freyding–Merlebachu

Mestna drevesa so si nadela praznični pajčolan luči.

Francoski zbor pri pevskih vajah pod vodstvom Laurenta Mercierja.

Združili so se najboljši glasovi zbora Jadran in mgr. Stanka Grimsa.

Zven božičnih melodij onstran Alp nas poveže z domovino.

Naj se kakor kadilo v tej sveti noči dviga naša molitev v nebo.

Že četrto leto odmeva slovenska pesem ob jaslicah v Freydingu.

Zimsko namizno praznično cvetje, nabrano ob starem mlinu.

Prek 600 vernikov se je udeležilo dvojezične večerne božične maše.

Zbrani okrog jaslic na praznik svetih treh kraljev

NAŠA LUČ

Glasilo Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Izidor Pečovnik, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, e-naslova: rafaelova.druzba@siol.net in lpecovnik@ebmuc.de • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelj • Revijo podpira vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CENA IZVODA: 3,60 EUR • CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 39,60 EUR • CELOLETNA NAROČNINA S POŠTNINO (pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 69,30 EUR (77,00 EUR letalsko) • Švica 66,00 CHF • Velika Britanija 59,40 GBP (letalsko 66,00 GBP) • Avstralija 114,40 AUD (letalsko 126,50 AUD) • Kanada 102,30 CAD (letalsko 114,40) • ZDA 74,80 USD (letalsko 83,60 USD). V ceno je všteti 5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poština, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. • CELOLETNA NAROČNINA S POŠTNINO za letalsko pošiljanje je 77,00 EUR • PLAČILO NAROČNINE na transakcijski račun pri NLB d. d.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d.o.o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56 0201 4001 5204 714, SWIFT LJBAS12X

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Zimska belina, foto: Iva Aviana • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Landsberger Str. 39, 80339 München T *49 (0)89 221 941, M (*49) 175 2462 425, F 089 219 379 016 predsednik: Izidor Pečovnik

POGOVOR S P. BERNARDINOM SUŠNIKOM Ljudje pričakujejo odločno besedo	4
JEZIKOVNI KOTIČEK Vremenoslovec	8
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM Premisleki, Novice Slovenija štrajka	9 10
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI Umetnice na Slovenskem v obdobju med 1850 in 1950	11
FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE Žegnanje v Slovenski hiši	12
RAFAELOVA DRUŽBA Ostanimo modri!	13
ŽUPNIJE	14
ZGODBA	23
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Slaviti Boga v njegovih delih

Božja modrost je razvidna in stvarstvu. Odkriva jo razmišljujoči človek, ko se zazre v naravo in opazuje red in potek dogajanja v krogotoku dni, mesecev, let. Opazuje svojevrstne lastnosti, s katerimi so živa bitja našla svoj življenjski prostor na kopnem, v vodi in zraku. To je pestrost in radost življenja, ki nas presega.

Človek se uči iz občudovanja modrosti, položene v naravo. Zave se, da je edino živo bitje, ki to zaznava, dojema in skuša razumeti. Navduši ga lepota modrosti. Spozna, da ga to presunljivo bogastvo vabi k sodelovanju. Ustvarjalni postane, ko se pridruži oblikovanju sveta. Razveseli ga, da zna prispevati svoje ideje in delo v razsežnost napredka. Odkriva svoje poslanstvo, da se pridruži modrosti razuma in lepoti bivanja. Če zastavi svoje napore v napredek in korist drugih, odkriva tudi sam sebe in smoter svoje dejavnosti. Če si domišlja, da je sam gospodar vsega, se mu narava neusmiljeno upre.

Bog je dal človeku razumno dušo in ga povabil k sodelovanju. Prvi stavek Svetega pisma pove, da je Bog stvarnik vsega. Šest dni ali dob je ustvarjal veliki svet vesolja in z njim mali svet našega planeta. Delo šestih dni je dal človeku v upravo, takorekoč posodil mu ga je, da bi se človek priučil svojih znanstvenih in umetniških darov in jih razvijal. Dal mu je iz svojih rok igrišče sveta in mu zaupal soodgovornost zanj. Vedel je, da se človeški otroci pri učenju tega lahko zmotijo, pokvarijo stvari in odstopijo od začetnega reda, razmečejo stvari in naredijo zmedo vrednot. Lepota zbledi, ostane packa.

Vendar ni vse izgubljeno. Človek se je sposoben naučiti tudi priznanja zmote in začuti hrepenenje po redu. Priznanje resnice je začetek vrnitve, kesanje odpre vrata odpuščanju. Bog se ne jezi, ampak vabi. Zablodelemu kaže pot nazaj v očetovo hišo, da bi užival njen blagor kot na začetku.

Delo sedmega dne je Stvarnik obdržal zase. Sveto pismo to imenuje pokoj. Tu vlada Bog. Božji svet je mir in spokojnost nebeškega kraljestva. Ni ga zaprl človeku. Prerok kliče: Ljudje Božji, zakaj kupujete za drag denar kruha in vina na zemlji. Pridite in kupite brez denarja zaklad v nebesih.

Bogastvo življenja je duhovnega značaja. Iz tega izvira pomen in ovrednotenje vsega drugega imetja in časti. Osebna bližina z Bogom obogati človeka za sobivanje z ljudmi, v družini, med sosedi, v državi, v madnarodnih odnosih, na zemlji in v vesolju do tiste mere, da srčna dobrota postane otipljiva resničnost, nov svet na dosegu rok in srca, v katerem je človek bratu brat. Ne vrag, le сосед bo mejak.

Janez Pucelj

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
T/F (*44) 020. 7735 6655
M +44 736 53 53 900
http://www.skm-london.org.uk
e-naslov: info@skm-london.org.uk

AVSTRILA
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
M (*43) (0)660-657-94-33
duhovnik: Matija Tratnjek
e-naslov: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
T (*43) 0316. 7131 6924
župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
župnik: mag. Jože Andolšek
Št. Primož 65, 9123 Št. Primož
T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
Av. de la Couronne 206
1050 Bruxelles / Ixelles
T (+32) 02. 64 77 106
M (*32) 0489. 783 532
župnik: dr. Zvone Štrubelj
e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN
Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
T/F (*32) 089. 7622 01
župnik: Gregor Semrl
e-naslov: semrl.gregor@gmail.com

FRANCIJA
**DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES
SLOVÈNES DE FRANCE**
Moulin de Thicourt, 57380 THICOURT
Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
Slovenske maše so v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu
župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA MERLEBACH
14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
T (*33) 03. 8781 4782,
T mljn (*33) 03. 8701 0701
župnik in delegat: Jože Kamin,
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
Vse informacije pri delegatu J. Kaminu (glej zgoraj)

HRVAŠKA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST ZAGREB
oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
Trubarjeva 1, 8310 Šentjernej
e-naslov: zupnija.sentjerneja@rc.kc.si

ITALIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM
Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
T (*39) 06.7184.744, F 06. 712.99.910

SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST MILANO
cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 8889
e-naslov: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA
**KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA
SLOVENCEV PO SVETU**
Dori Pečovnik
govorec za Slovence pri NŠK
Landsberger Str. 39, 80339 München
M *49 (0)175 2462 425
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
Kolonnenstr. 38, 10829 Berlin
župnik: Dori Pečovnik
T *49 (0)1752462 425
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com

SLOWENISCHE KATH. SEELSORGE FRANKFURT
Hühnerweg 25, 60899 Frankfurt
Trenutno ni slovenske maše.
Informacije pri koordinatorju.

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
Ukinjena. Informacije pri koordinatorju.

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA MANNHEIM
Ukinjena. Informacije pri koordinatorju.

SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA STUTTGART
Stafflenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
župnik: Aleš Kalamar
T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
e-naslov: aleskalamar@gmail.com
župnik v pokoji: Martin Retelj
e-naslov: reteljmartin@gmail.com
T *49 (0)173 4772 422

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA AUGSBURG
Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
župnik: Roman Kutin
e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA ULM
Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA MÜNCHEN
Landsberger Str. 39, 80339 München
T *49 (0)89 221 941, F 089 219 379 016
e-naslov: slovenischsprachige-gemeinde.muenchen@
ebmuc.de
župnik Dori Pečovnik
e-naslov: lpecovnik@ebmuc.de
T *49 (0)175 2462 425
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com
diakon Ralph Prausmüller
e-naslov: ralphprau@gmail.com

SRBIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST BEOGRAD
Župa sv. Cirila i Metoda
Požeška 35, 11030 BEOGRAD
T (+381) 11 30 56 120
MT (*381) 665 105 509
župnik: Lojze Letonja CM
e-naslov: lojze.letonja@gmail.com

ŠVEDSKA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GÖTEBORG
Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
M (+46) (0)708 278757
T (+46) (0)31 7115421
župnik: Zvonko Podvinski
e-naslov: zvone@telia.com;
zvone.podvinski@rc.kc.si

ŠVICA-LIECHTENSTEIN
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ZÜRICH
Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
spletna stran: www.slomisija.ch
župnik: mag. David Taljat
e-naslov: slomission.ch@gmail.com

Ljudje pričakujejo odločno besedo

Pogovor s p. Bernardinom Sušnikom, dolgoletnim urednikom revije za Slovence v ZDA Ave Maria - 2. del

> Kaj pa oblast, je na Sveti Gori na finance, ki jih je p. Martin skupaj spravljaj, kaj bolj dobrohotno gledala kot v ljubljanskih cerkvah ali celo bolj ostro?

To je zanimivo vprašanje. Martin je imel svoje metode. Na Sveti Gori je bil brat Rudi, ki je iz domačega žganja delal Svetogorsko pokoro, ki je vsebovala 21 zelišč. To zeleno grenčico so vsi cenili. To je Martin dajal carinikom in miličnikom na meji. Ko je prišel na mejo, so mu vsi samo mahali, vsi so ga poznali. Ko sem dobil obmejno prepustnico, me je Martin nekoč prosil, da grem po nakupih čez mejo. Naročil mi je, naj na meji povem, da sem s Svete Gore. Peljal sem se čez solkanski blok s svetogorskim avtom, in ko sem se vračal, je bil avto nabito poln, od toaletnega papirja naprej je bilo vse notri. Na meji sem šel v carinsko pisarno in rekel: »O, tu imate pa lepo toplo, pri nas na Sveti Gori je pa že grdo mraz.«

Pa reče carinik: »A, saj ste res s Svete Gore, se mi je zdelo, da avto poznam. No, saj nimate nič, kajne.« To je bil vpliv Svetogorske pokore.

Takrat nismo imeli nobenih sitnosti in težav. Ko je Martin delal centralno kurjavo, je bilo samo radiatorjev za osemtonski kamion, vse uvoženo iz Italije. Carino je bilo seveda treba plačati. Ne spomnim se, koliko je zneslo, vem pa, da je carinik zaračunal le pol zneska z besedami: »To je pa dar za Sveto Goro.« Ampak to je bilo odvisno od človeka. Martin ni čepel doma, on je šel na vse kraje, povsod je bil prijazen, se je z ljudmi pogovoril in je letelo skupaj. Takrat na Sveti Gori niso nič občutili. Prej je bilo pa včasih hudo. Če je prišel kdo tudi ob 9. uri zvečer na Sveto Goro, je moral Vencelj, civilist, capljati peš v Solkan na policijo, da ga je prijavil. Nihče ni smel prenočiti, ne da bi bil prijavljen. Če so hoteli, so znali nagajati.

> S Svete Gore si prišel potem v domačo faro za kaplana?

Res je, pa niti ne vem, zakaj in kako. Takrat nismo bili vajeni spraševati. Za Bežigrad so me poslali in sem šel. Vendar sem po enem letu ugotovil, da ne bo šlo. Naprtli so mi redni verouk in redno mašo, poleg tega pa še tretji red za celo Slovenijo. S tem sem se lahko ukvarjal samo v soboto in nedeljo, ko sem jih dobil doma. V teh dneh je pa tudi v župniji največ dela. P. Roman, ki je bil takrat šef, je razumel, da vsega tega hkrati ni mogoče opravljati. In sem spet pristal pri Tromostovju.

> Ali ste takrat začeli z ljudskim delom in misijoni?

Misijoni so po vojni potekali vseskozi. Pripovedovali so, da je p. Odilo Hajnšek, ki je veliko delal v Ameriki in Avstraliji, umrl pa doma pri Sv. Trojici, nekje imel med vojno misijon in za honorar dobil živo kravo, ki jo je v habitu prignal po Dolenjski cesti v Ljubljano v kloster. To je bilo takrat lepo darilo. Pokojni br. Julijan, ki je bil fantastičen kuhar, je iz krave naredil golaž in ga shranil v kozarce za konzerviranje. Takrat je bilo v kloštru okrog 40 duhovnikov, ki so pribežali z nemškega zasedbenega področja. Vse te je bilo treba preživljati. Tako je bilo to darilo zelo dobrodošlo. To je edini misijon v času vojne, za katerega vem. Po vojni jih je bilo pa več. Mnogi patri so redno hodili na misijone, kasneje sem tudi jaz prišel zraven. S p. Martinom sva šla

p. dr. Bernardin Sušnik, foto: Tamino Petelinšek

skupaj. Mislim, da je bil prvi misijon pri Svetem Juriju v Prekmurju.

> Ali si se že takoj ob prihodu moral začeti ukvarjati tudi z ekonomijo?

Po kapitlju so mi naprtli še ekonomijo, in to celotno: župnijsko, kloštrsko in provincialno. Ampak se je kar dobro izšlo. Morali smo voditi dvojno knjigovodstvo. Za davkarijo sem imel posebej lepo urejeno knjigovodsko knjigo, tako da sem posojal denar iz kloštra v župnijo, potem iz župnije v kloster. Rafka Lešnika sem vprašal, kdo bi mi lahko kaj svetoval, in mi je povedal za neko osebo na finančnem ministrstvu. Tam sem se veliko naučil. Povedali so mi, da če bomo obnavljali okna, bo to investicija in bomo plačali davek. Če bomo pa napisali: nabava kljuk, čopičev, barve itd., bo pa to priznано kot redno vzdrževanje, ki ni obdavčeno. In tako smo delali. Menihom sem rekel, naj mi prinesejo vsak račun, četudi samo za vezalke. Ko sem šel na davkarijo, sem imel cel šop računov, ki jih seveda nihče ni pregledoval. Uslužbenka je opazila, da sem denar posojal od enega k drugemu in nazaj, pa sem ji povedal, da se pač enkrat nabere več pri enem, drugič pa pri drugem. Potem se je čudila, kako da je na koncu prikazana izguba, saj vendar ne moremo z izgubo gospodariti. Pa sem ji odvrnil: »Če cela Jugoslavija z izgubo gospodariti, pa jaz ne bi mogel!« In sva končala. Podobno je delal že p. Angelik pred mano. Razlika v davku je bila ogromna: jaz sem z vsem dvojnimi knjigovodstvom takrat plačal 105 tisoč na leto, tisti, ki je to prevzel za menoj in je imel realno knjigovodstvo, je plačal pa milijon in pol.

> V letu 1976 je potres prizadel tudi vaše postojanke – si se začel ukvarjati še z gradbeništvom?

Z gradbeništvom se nisem kaj dosti ukvarjal. Takrat sem bil ekonom. Dobro se še spomnim, bilo je zvečer, ko se je streslo. Bil sem v sobi, poleti je bilo in precej vroče. Ležal sem na postelji in bral knjigo. Najprej sem opazil, da je malo počil omet, in sem si mislil, tole bo pa slabo. Oblekel sem delovno haljo

in šel pregledat celo cerkveno podstrešje, koliko opek je padlo dol. K sreči je bila streha nedotaknjena in posebne škode ni bilo. Zjutraj me je p. Polikarp Broljih prosil, da grem pogledat na Kapelo nad Novo Gorico, kjer je bilo precej hudo. Sem mu rekel, da ne bom hodil samo gledat, saj če je podrt, potrebujejo denar. Sem vprašal, ali lahko nesem milijon, in mi je odgovoril, da lahko, če ga imam. Sem ga imel in sem ga nesel. Tam niso vedeli, kaj bi, pa sem se ponudil, da lahko jaz priskrbim človeka, ki bo naredil načrt, kako se to popravi, in bomo dali čimprej popraviti. In sem se odpeljal v Maribor k staremu Jožetu Požavku, ki je bil strokovnjak. Pripravljen je bil prevzeti to zadevo in sem ga odpeljal v Gorico. Tam si je stvar ogledal, povedal, kako se bo stvari lotil; predlagal je izvajalce, neko podjetje iz Slovenske Bistrice. Sva šla kar tja, se zmenila in do septembra so sanacijo k sreči že končali. Takrat je bil drugi potresni sunek in bi se lahko vse skupaj podrlo. Račune so pošiljali meni v Ljubljano, plačevati sem jim moral vsako sredo. Prvi tedni so bili hudi, velikokrat sem se moral peljati iz Ljubljane v Gorico, po stari cesti, potem iz Gorice v Maribor, spet nazaj v Gorico pa spet nazaj v Maribor, končno pa domov v Ljubljano, vse v enem dnevu.

> Kasneje si šel pa spet v Rim, tokrat v službo na generalno tajništvo frančiškanskega reda. Kdaj in kako se je to zgodilo?

Avgusta je v Rimu dokaj nepričakovano umrl p. Ciril Recek, ki ga je skupaj z Brunom že na začetku vojne provincial poslal v Rim študirati. Tam sta ostala. Ciril je bil vseskozi v generalnem tajništvu. Zato je general prosil, če bi provinca dala koga na njegovo mesto. Edini, ki je znal toliko italijansko, sem bil jaz. Svoje delo sem predal p. Mihov Vovku, ki je končal študij v Rimu in se ravno vrnil. Do tedaj sem poleg rednega dela urejal tudi revijo Srečanja. Potem sem šel zadnjo nedeljo pred praznikom vseh svetnikov še k maši na Kapeli, ki je bila prvič po potresu v cerkvi, spodaj me je že čakal kombi z vso prtljago. Naslednji dan smo šli trije v Rim, da sta kolega potem odpeljala kombi domov.

Na generalnem tajništvu sem dobil zanimive izkušnje. Organizacija gre tako: na vrhu je general, ta ima svoj svet, to je generalni definitorij. Potem so pa tri tajništva, ki opravljajo administrativno delo: generalno tajništvo, tajništvo za misijone in tajništvo za vzgojo. Jaz sem delal v generalnem tajništvu, ki je odgovorno za vse tiste province, ki niso misijonske. Takrat sva bila poleg generalnega tajnika zaposlena še dva. Pri takem delu se navadiš organiziranja, kar mi je kasneje tudi na domačih kapituljih prav prišlo. Dobiš tudi vpogled v pravne zadeve. Zato sem se rad hecal, da sem priučen pravnik.

Zelo se je poznala popolna blokada komunikacij z evropskim Vzhodom. V tistem času smo začeli dobivati šele prve informacije o frančiškanih na Češkem (ki so z Rimom lahko komunicirali samo prek Vzhodne Nemčije) ter o razdejanju v Romuniji, kjer je prišlo do popolnega uničenja vseh arhivov provinc in smo počasi začeli tipati, kako sploh vzpostaviti pravno stanje.

> V tem obdobju si se pridružil ekipi vatikanskega radia.

V to me je pa potegnil Jošt Martelanc. Ob koncu vojne je bil njegov oče Ivan Martelanc zelo dejaven pri poskusih, da bi bodočo mejo z Italijo potisnili čim bolj proti zahodu. To so naredili tako, da so vse šole opremljali s slovenskimi knjigami. To je bila dobra ideja, saj so sklepali, da bodo zavezniki razumeli, da je tu slovensko ozemlje, če bodo videli slovenske knjige. Prišli so v Vrtojbo in Šempeter, v Števerjan pa ne več in je ostal v Italiji. Ivana Martelanca so komunisti umorili, ker je delal za Slovenijo. Njegovo ženo, ki je bila Kržanova, sestra Cirilove in Miklavževe matere, so nekaj let kasneje zadavili v ljubljanskih sodnih zaporih. Sinova Jošt in Marko sta bila v Gorici, ko je oče urejal stvari po terenu. Zvečer sta šla spat, ko je bila Gorica slovenska, zjutraj sta se zbudila v Italiji. Jošt je potem končal gimnazijo in stopil v semenišče. Imela sta možnost iti ali na Novo Zelandijo ali v Južno Ameriko. Odločila sta se za Argentino. Tam je Jošt končal bogoslovje, tisto slovensko, Rožmanovo, in je bil nekaj časa v Argentini, brat Marko je imel potem svoje podjetje v Braziliji. Kasneje je škof Rožman Jošta poslal v Cleveland za kaplana. Tam je dobro delal, potem je šel pa študirat v Rim, kjer je doktoriral. Ravno takrat so urejali zavod Slovenik in je on postal vicerektor. Uspelo mu je hišo usposobiti za sprejem stanovalcev. Kaže, da so se nato tam pojavili strahovi, da bi koga izpodrinili, in je šel raje na Radio Vatikan. Tam je delal v slovenski sekciji, dokler se ni odločil vrniti se v Slovenijo. Pomagal sem mu priskrbeti potni list, ki je bil takrat še jugoslovanski. To je bila zasluga diplomata Dobrile, doma iz Kozine, ki sva ga z Viktorjem spoznala, ko sva se šla ob prvem prihodu v Rim na veleposlaništvo predstaviti. Tam so bili prijetno presenečeni, saj to ni bilo običajno. Dobrila se je takrat ponudil, da se lahko obrneva nanj, če bova kaj potrebovala. Ob drugem obisku Rima sem res potreboval njegovo pomoč. Ko mi je veljavnost jugoslovanskega potnega lista potekla, mi je uredil, da sem dobil stalno prebivališče v Rimu in nov italijanski potni list, ki je omogočal prenos denarja čez mejo. Potem je pomagal pridobiti potne liste za nune, ki so se ob začetku vojne umaknile v Italijo, pozneje so se pa želele vrniti v Slovenijo. Tako je priskrbel potni list tudi za p. Vendelina Špendova in za Jošta Martelanca. Takrat sem že delal na radiu. Začelo se je v Ljubljani, preden sem šel na generalno kurijo leta 1976. Dobila sva

se v veži našega kloštra, ko sem mu povedal, da bom prišel v Rim. Mi smo se poznali že od otroštva. Bil je navdušen in me je povabil, da bi kaj sodeloval na vatikanskem radiu. In sva se zmenila. Kar nekaj let sem imel vsako soboto duhovno misel, kratko, samo pet minut. To je bil edini tekst, ki sem ga napisal, ker sem se moral strogo držati časa in sem moral res paziti. Na razpolago sem imel pet minut, odstopanja je bilo lahko le 10 sekund, manj ali več. In sem se tega držal.

> Nisi imel na meji nikoli problemov zaradi tega?

Nikoli mi ni nihče rekel žal besede. Pa sem bil strupen. Tako da so sestro Urško kolegi v službi spraševali, če se sploh mislim vrniti. Meni ni nikoli nihče nič rekel.

> Kako si doživel prihod Janeza Pavla II.? Je bil on tisti znanilec sprememb, ki se ni bal s cerkvenega pulta dregniti v politiko kar skozi veliko okno?

To ne, saj je že Janez Pavel I. v svojem kratkem mandatu imel pomemben govor ob sklenitvi premirja med Izraelom in arabskimi državami v Camp Davidu, tudi Pavel VI. je svoja stališča do družbenih tem povedal glasno. Seveda gredo Janezu Pavlu II. zasluge, da je komunizem konec vzel v Rusiji. Je sicer sam rekel, da mu je Ronald Reagan pridno pomagal. Kaj sta imela Reagan in on, o tem bo imela zgodovina še marsikaj povedati, zdaj je še zgodaj za to.

> Iz Rima si šel pa na obisk tudi v izseljeništvu. Frančiškani so bili v tujini med slovensko emigracijo dolga leta močno zastopani, predvsem v Severni Ameriki in Avstraliji, v Evropi pa frančiškani niso imeli postojank, razen v zamejstvu. Zdjaj je ta zgodba videti precej žalostna. Ali ste takrat na generalni kuriji kdaj razmišljali o tem, kaj pomeni emigracija? Saj Slovenci niso bili edini, ki so imeli postojanke v tujini.

O, seveda, tu so bili tudi Slovaki, Litovci, Poljaki, Hrvati ... Pa tudi Vietnamci in predvsem Filipinci. Slovenci smo imeli v Ameriki komisariat, ki ga je ustanovil p. Kazimir, prvi župnik za Bežigradom. Upoštevati je treba, da je bila takrat, ko ga je ustanovil, čisto druga vrsta ljudi, ki so se zatekli v ZDA, in jim je bilo res treba pomagati. Smo imeli veliko socialnega dela. Ko sem se leta 1981 odpravil v Avstralijo krstiti svojega brata, sem moral dobiti do-

voljenje od generala. Takrat je bil to Brazilec p. Konstantin Koser, ki mi je povedal svoje stališče: prav je, da gredo duhovniki od doma tja, kjer so izseljenci, ki so šli zaradi določenih razlogov v tujino za določeno obdobje in se imajo namen vrniti v domovino. Pravilno je, da so tam verska središča. Če so pa to ljudje, ki mislijo tam ostati, je pa dolžnost izseljeniških duhovnikov, da jim pomagajo, da se čimprej vključijo v krajevne župnije. In to drži.

> Vprašanje je, kako to ločiti. Saj verjetno takrat tri četrtine Slovencev v inozemstvu ni vedelo, ali bodo ostali ali ne. Slutili so, da bodo, hkrati tega nihče ni rekel na glas.

V Avstraliji sem bil premalo časa, da bi to ugotovil. Za ZDA pa vem, da Amerikanci niso mislili iti nazaj. Niti tisti, ki so šli kot ekonomski emigranti v šestdesetih letih ne. Dvomim, da so tudi kakšni avstralski Slovenci mislili na vrnitev.

> Prej si omenjal Srečanja, si to delo po vrnitvi iz Rima spet prevzel?

Srečanja sem moral prevzeti, ko sem se prvič vrnil iz Rima. Pozneje jih je prevzel p. Vendelin, ki se je pozneje vrnil v ZDA, in sem spet prevzel urejanje revije, dokler nisem šel v Rim na kurijo. V Ameriki je bilo pa treba znova začeti uredništvo Ave Maria.

> Očitno si bil pravi za urejanje revij.

Želel si tega nisem nikoli, niti nisem imel nobene prakse. Ljudje smo različni in jaz sem očitno tiste vrste, ki vzame, kar mu naprtijo.

> Po Rimu je bila tvoja postaja spet Ljubljana, tu pa delo provincialnega tajnika.

Leta 1983 mi je provincial rekel, naj grem v Nazarje zapolnit čas do kapitlja ter rednih predstavitev v avgustu. Vmes je bilo še v Beogradu zasedanje UNCTAD (Konferenca OZN o trgovini in razvoju) od začetka junija do začetka julija, kjer sem bil v vatikanski delegaciji. Ko sem se vrnil z vlakom iz Beograda, je bila polnoč. P. Miha me je čakal na postaji in me vprašal, ali sem pripravljen prevzeti tajništvo province. Sem kar privolil, saj sem imel izkušnje iz Rima, kjer sem se naučil, kako se temu streže, in praktično nisem imel nobenih problemov.

> Pot v Ameriko ti je pa tudi kar z neba padla.

Vendelin me je prvič povabil v Ameriko že leta 1982. Takrat sem zaključeval svoj mandat na kuriji

Gost na Radiu Ognjišče

Zvest frančiškanskemu redu, foto: Tamino Petelinšek

in mi je poslal denar in vse potrebno, da sem šel k njemu. V tistem času je bil on še župnik pri sv. Štefanu v Chicagu, kjer je bilo v okolici še precej slovenskega prebivalstva. V Milwaukeeju sem imel tridnevnik in nato sva šla po Ameriki (tudi v Kalifornijo, na Niagarske slapove, v Baragovo deželo), da sem dobil vtise. Naslednjič me je povabil jeseni 1986, ko je postal gvardijan v Lemontu. Videl je, da se Prekmurci držijo zase, in je razmišljal, kako bi jih privabil, da bi hodili v Lemont. Priporočil sem mu, naj povabi škofa Smeja, ki je Prekmurec. Smej je vabilo sprejel in od tedaj so tudi Prekmurci začeli hoditi v Lemont.

Tam sem takrat videl, kako p. Fortunat Zorman gara pri pripravljanju revije Ave Maria s tehniko, ki jo je imel na razpolago. To je bilo enormno delo. Vendelinu sem rekel, naj dobi kakšno pomoč, ker sam tega ne bo zmož. V šali sem rekel: »Kaj pa, če jaz pridem?«

Mi je odvrnil: »To bi pa najraje videl.« Pa je bilo zmenjeno.

> **Lemontska leta z Ave Mario so bila po eni strani dolga, po drugi pa plodna. Je kaj pokazati. V tem obdobju so tudi ljudska romanja dobila drugačno podobo, sploh se je Ave Maria kot častivredna revija dodatno izkazala. Proti koncu svojega obdobja je dosegla najboljšo kvaliteto. To je ocena tistih, ki so jo dolgo spremljali.**

Mislím, da je bila kar dostojna, tako vsebinsko kot oblikovno. Verjetno bi se dalo pa še kaj izboljšati. Problem je bil s sodelavci. Od domačih tam nisem našel primernih. Edini reden zunanji sodelavec je bil p. Vladimir Kos iz Tokia. On mi je večkrat zatrdil, da je to najboljša revija, kar jih je v slovenščini, bil je dober poznavalec verskega tiska. Tega sicer ne verjamem, ampak da je bila v zgornji polovici, bi pa kar verjel.

> **Je bilo pa obdobje bivanja v Lemontu spet prelomno. Po tvojem prihodu je bilo veliko gibanje za gradnjo novega doma, ki še danes deluje. Prvo lopato so zasadili leta 1991, ko so bile doma demokratične spremembe in je nastala samostojna država. Kako se je to odrazilo v Lemontu oz. v slovenski skupnosti? Bi lahko primerjal vzdušje leta 1986, ko si bil prvič tam, ko smo živeli v socialistični oz. ko-**

munistični Jugoslaviji, s tistim leta 1991 in po njem?

V samostanu ni bilo v bistvu nobene spremembe. Samo naju z Vendelinom je zanimalo, kaj se dogaja doma, drugi so bili rojeni v Ameriki in jim Slovenija ni nič pomenila. Kar zadeva naše ljudi, so bili zelo navdušeni, veseli so bili, da je Slovenija postala samostojna država, vendar o vrnitvi niso razmišljali.

> **Kakšna je prihodnost Lemonta in božje poti in tega velikega kompleksa, ogromnega samostana, ki je bil v svojih najboljših časih tako rekoč ...**

Premajhen. Dobesedno. Kleriki so bili celo v prizidku nad garažami. Glede bodočnosti pa menim, da je nima. Slovenci iz okolice umirajo. Mladi se poročijo, po ameriški navadi se odselijo proč od staršev. Ko otrok odraste, ga dajo v župnijsko šolo, ki je seveda boljša kot državna. Od staršev se potem pričakuje, da bodo v župniji sodelovali. Ali naj jih zdaj mi silimo, da bi prišli še v Lemont in prispevali na dveh krajih? To je nesmisel. Tem je treba pomagati, da se prej vključijo v svojo domačo faro. Poleg tega ne znajo več slovensko. Edino bodočnost vidim v tem, da bodo patri, ki bodo tam, hodili maševat k nunam v angleščini.

> **To pa ni poklicanost slovenskega frančiškana.** Prav gotovo ne.

> **Od nekaj si slovel po pridigah in nagovorih, naj so bili misijoni, nagovori na Radiu Vatikan, pridige pri mašah pri Tromostovju ali drugje. Še zdaj nekateri ljudje hodijo k tvojim mašam, zato ker nekaj dobijo.**

Nekateri to pravijo, sam o tem nič ne vem.

> **Nekoč je bila pridiga obveščevalne narave, saj ljudje niso imeli radia, časopisov. So šli v cerkev in so dobili informacije in usmeritve. Kaj naj bi bila pa danes vloga pridige, ko je poplava medijev, v katerih dobiš vse?**

To so velike razlike. Pokojni p. Martin je pripovedoval, kako je bilo, ko je bil še otrok, tam v Kozjem. Tamkajšnji župnik je bil dekan in v nedeljo je morala pridiga trajati vsaj eno uro, ker je bil dekan edini, ki je imel časopise in je moral ljudi obvestiti o vsem, kar se je dogajalo, od politike naprej. Če je bila pridiga krajša, so se ljudje spraševali, kaj je pa ves teden delal. To je bilo takrat, danes je to druga zgodba. Danes je bistvo v tem, da moraš razlagati Božjo besedo. Od drugega vatikanskega koncila je poseben poudarek na tem. Ko sem bil v 60-ih letih še kot kaplan prvič v Šiški, je bilo vse še po starem, berila in evangeliji so se zvrstili enkrat na leto. Iz škofije smo dobivali v ciklusih osnutke, ki niso imeli nobene vsebinske zveze s tem, kar je bilo v nedeljo na vrsti. Po drugem vatikanskem koncilu so bile te reči nekako sproščene. Enoletni ciklus so razdelili na triletnega A, B in C. Prej starozaveznih odlomkov praktično nismo imeli, zdaj imamo pa zmeraj tudi eno starozavezno berilo. To pri večini duhovnikov ni naletelo na odobravanje, ker se večina še danes Stare zaveze boji. P. Martin je imel zanimivo pripombo: »Včasih sem bil jaz dogmatičen pridigar, ko smo obravnavali dogme, ne glede na to, kaj smo ob nedeljah brali, zdaj pa moramo biti biblični pridigarji in moramo razlagati Sveto pismo.« Torej bistvo pridige je, da razložiš Božjo besedo. Tu imaš pa različne možnosti, lahko imaš, kako bi rekel, pobožno vzdihovanje, kako je

to lepo, pa kako je to fajn itn. Lahko se pa lotiš tudi česa drugega.

> **Vatikanski koncil je prišel po tistem, ko si teologijo zaključil. Kaj pa kasneje, ko si bil vpet tudi v vzgojo mladih frančiškanov, ste pridigalnje učili? Na kakšen način smo dobili današnje duhovnike pridigarje?**

Koliko je danes tega, ne vem. V naših časih se pravzaprav ni nič učilo, čeprav je bilo prizadevanje za to. Ko smo bili mi kleriki, je posameznik na določen dan v mesecu moral pripraviti pridigo po kosilu v obednici, na tistem mestu, kjer smo med obedom brali. Meni to ni nikoli ležalo. Težko govorim kupu farizejev, ki samo čakajo, kdaj boš *kiksnil* in kakšno besedo narobe naglasil. Takrat modernih sredstev, kar jih je bilo, nismo mogli uporabljati. Spomnim se, da je imel zdaj že davno pokojni Tone Kotar v bogoslovju magnetofon. Pripravljen nam ga je bil posoditi, da bi se snemali, se lahko potem poslušali, a je bilo prepovedano.

> **Prepovedano?**

Benjamin kot provincial je to prepovedal. Taka je bila pač vzgoja. Se pa ne spomnim, da bi od tistih pridig kaj odnesel. Kakšne konstruktivne pripombe ni bilo, kritike tudi ne. Malo so se obračali na to, kako si se obnašal, če si kaj mahal, če nisi nič mahal, ampak vsebinskega ni bilo nič.

> **Ena izmed stvari, ki jih danes najpogosteje slišimo, je, da ima večina gospodov težave povedati nekaj konsistentnega. Poznal si škofa Vovka in vse ljubljanske nadškofe od blizu. Nekoč so se Vovka vsi bali, oblast je zelo pazljivo poslušala, kaj je škof rekel, ker je imelo to veljavo. Kdaj in zakaj se je to začelo spreminjati? Zakaj imamo danes občutek, da ni jasnih stališč, da je bolj pobožno jamranje?**

Škof Vovk je bil izredna osebnost. Pri njem je bil že nastop izjemen. Več ali manj smo vsi vedeli, kako ga šikanirajo, mu nagajajo na vseh koncih in krajih, da o zažigu sploh ne govorim. Kar sem slišal njegovih pridig, so bile zmeraj za kakšno posebno priložnost, recimo pri nas pri Tromostovju za žegnanje. Za tako priložnost moraš imeti posebno homilijo, ki ni običajna pridiga, ampak je prav za tisto priložnost. Italijani pravijo temu panegirik. Kako je drugače pridigal, ne vem. O Pogačniku praktično ne vem nič, ker sem bil takrat že v Šiški, ko je on hodil na žegnanje k Tromostovju. Niti Šuštarja nisem nikoli slišal pridigati, so ga pa zelo hvalili. Svojo stroko je dobro obvladal, bil je moralist, imel je pa tudi ogromno izkušenj in je imel veliko povedati. O Rodetu več ali manj vsi vedo, kaj in kako je bilo. V tem se je dobro znašel, velikokrat je bil zelo strupen, ampak strupen v najboljšem pomenu besede.

> **Ti si zanimivo obdobje preživel v Rimu, v času študija so zaključevali koncilске dokumente oz. so reforme začele postajati meso. Je to kaj vplivalo na tvoj stil pridig?**

Šele pri prof. Kerriganu se mi je razjasnilo, kaj biblična teologija sploh je. V tem sem se videl in ugotovil, da bi moral to početi. Skušal sem vsa ta besedila, posebno starozavezna, ki so se jih vsi bali, tudi teološko obravnavati. Na prižnici lahko teoretiziraš, kolikor hočeš, pa ne poveš nič takega, da bi se lahko komu zameril, najsi bo to komunistična oblast, hierarhija ali ljudje, ki te poslušajo. Vse lahko zasučesh tako, da se ne boš nikomur zameril. Vendar s tem nisi

povedal nič. Če se nikomur ne zameriš, pomeni, da nisi stopil na kurje oko. Po mojem mnenju je bistveno, da poveš kaj takega, kar ljudi prizadene. Treba je aplicirati tisto, kar pripoveduješ, na sedanji čas. Ljudem lahko razlagam neko starozavezno besedilo, to se je zgodilo takrat in takrat, razmere so bile take in take, besedilo spada sem in sem, za Izraelce je pomenilo to in to. To vse drži. Ampak na koncu je treba razložiti, kaj zdaj to pomeni za današnji čas. Tega se pa ljudje bojijo. Tega so se bali takrat še toliko bolj. Jaz sem pa to delal že takrat, ko sem imel nedeljsko duhovno misel na vatikanskem radiu. Takrat sem temo apliciral na aktualne razmere v Sloveniji.

Tega načela sem se držal tudi pozneje bodisi v Ljubljani, ko sem imel ob 11. uri mašo pri Tromostovju, bodisi v Ameriki in to delam še danes. Čeprav to zveni, kot da politiko vlečem v cerkev. Seveda jo, jasno da jo. Pri nas se ljudje najbolj bojijo tega, da bi rekli: politiko se greš. Seveda se gremo politiko, jasna stvar! Ne vidim nobenega problema v tem, če besedilo to omogoča, da ošvrkneš opozicijo, ker klati same oslarije. S tem ljudem posredno povem, kaj je prihodnjič treba voliti. Predvsem pa, da je treba moliti, da bomo dobili pametno vlado.

> Kaj je vloga Cerkve, ko gledaš z rahle razdalje to, kar se govori, kar se piše, kar se objavlja v cerkvenem tisku, radiu, drugih medijih?

To, kar se objavlja, kar se piše, posebno to, kar je uradnih dokumentov, imam vtis, da je vse skupaj le pobožen mjav-majv. Mislim, da ljudje pričakujejo odločno besedo. Recimo, ko sem bil v Ameriki, sem videl, da so škofje javno in jasno povedali, kaj kristjan sme voliti, česa ne sme voliti, kaj sme delati, česa ne sme delati. Tega pri nas nisem nikoli slišal. Da bi en ljubljanski nadškof kdaj rekel, te in te stranke ne smete voliti. Tam je to normalno, nihče se ne pohujšuje nad tem. Cerkev je del civilne družbe in ima pravico povedati svoje mnenje. Zakaj pri nas ne bi tega naredili? Pa če se že bojijo, zakaj ne rečejo: »Ne smem vam reči, koga ne smete voliti, lahko vam pa povem, koga bom jaz volil.« To bi ljudem nekaj pomenilo, če bi nadškof to rekel.

> Je to strah pred preganjanjem, strah pred čim?

Strah pred odločitvijo. Če se ti odločiš za nekaj, moraš imeti toliko poguma, da to zadevo tudi za-

govarjaš pred ljudmi. Jaz to ljudem mirno povem. Nikoli nikogar jasno ne imenujem, ampak dovolj jasno povem, da vedo, koga mislim.

> Eno izmed ključnih vprašanj za prihodnost je današnja struktura frančiskanov, duhovnikov: veliko je sivih las in zelo malo poklicev.

To drži. V poročilih slovenskih škofij sem prebral, da je v vseh slovenskih škofijah največ duhovnikov starih med 65 in 70 let, teh je procentualno največ od vseh. Mislim, da se ta naša zgodovina giblje po nekakšni sinusoidi. Zdaj imamo slučajno smolo, da smo na dnu te krivulje. To bo verjetno povzročilo reorganizacijo krščanskega življenja, kar je nujno potrebno. Klasične župnije se bodo morale preoblikovati. To se bo zgodilo. Potem bo postalo versko življenje za ljudi vrednota, zdaj je pa ponudba. Mi imamo toliko maš, da ljudje lahko izbirajo, h kateri maši bodo hodili. Če bi hotel kakšno mašo ukiniti, bo šlo tistih pet ali deset obiskovalcev v zrak, ker gredo najraje prav k tisti maši. Mene ne zanima, kaj imate najrajši, to vam ponudimo, vzemite ali pustite. Mislite, da je Kristus kaj drugače delal? Kristus ni nikoli branil svojega nauka in pripovedoval, da ima on prav. Je rekel, tole imam, če želite, vzemite, če ne, pustite. Če boste pustili, vas bo pa hudič vzel. Zakaj bi bilo treba vero braniti? Nam je treba vero razložiti: tole vam ponujamo. Hočeš? Prav, tukaj je. Nočeš? Prav, tam so vrata. Najbrž bo treba tudi malo zaostri kriterije. Nekateri imajo pomisleke, ja, pa bo mogoče zameril in ga potem ne bo več blizu. Pa naj zameri in naj ostane zunaj. To samo po sebi ni nič narobe. Tisti, ki vidijo v Cerkvi zgolj tradicijo, samo potico pa žegen za veliko noč, bodo pač odpadli. Kaj potem, saj že tako niso zraven. Ja, potem pa ne bo denarja. Seveda ga ne bo. Kako bomo pa cerkev vzdrževali? Počakajmo, da bo to prišlo, pa bomo potem videli. Zdaj ko je dostop v cerkev zaradi koronavirusa po svoje oviran, vidim po maši, ko spravljam denar pod ključ, tudi nekaj 20-evrskih bankovcev. Prej jih ni bilo. To pomeni, da ti ljudje, ki prihajajo, vedo, zakaj pridejo in kaj jim to pomeni. Dušno pastirstvo bo treba drugače oblikovati.

> Pa je že ideja, kako?

Mislim, da smo tu še v fazi iskanja. Združevanje župnij, da ima en župnik več župnij, je čisto zdrava zadeva. Naj se ljudje navadijo, da ne morejo vedno dobiti tistega, kar hočejo, ampak da se morajo za tisto, kar bi radi imeli, tudi malo potruditi. Recimo, da imaš enega župnika, ki ima štiri fare. Večina ljudi se pripeleje z avtom, ne pridejo peš kot nekoč. To je bistvena razlika, ali se pelješ deset kilometrov ali moraš isto razdaljo prehoditi.

V Zgodovini šišenske fare, ki jo je popisal Branko Šuštar, sem bral, da je bilo pred vojno v Šiški dva do tri tisoč nedeljnikov. Danes smo veseli, če se jih nabere štiristo. Za-

kaj mora biti štiri ali pet maš? Cerkev je dovolj velika, samo sedežev je 380. Če štejemo še tiste klopi ob strani, ki jih včasih ni bilo, bi lahko sedelo pri eni maši najmanj štiristo ljudi, vsi naši nedeljniki. Spomnim se, kako je bilo tu v 60-ih letih, kakšen obisk je bil v Šiški. Prve klopi, ki so zdaj najbližje oltarju, so bile polne samih otrok, da o odraslih ne govorimo. Klopi so bile zmeraj polne. Danes je pa vse na pol prazno. To se pravi, da imamo preveč maš. In če je preveč maš, je tudi preveč duhovnikov.

> Povezan si s Kočevskim rogom in tudi z Novo Slovensko zavezo. Te preseneča, da ta stvar po vseh teh letih še vedno tako gre?

Če me preseneča, me pozitivno preseneča. Zadnje dni sem precej poslušal intervjuje in pogovore, ki jih ima Jože Možina. To so stvari, ki so epohalnega značaja, ki so bistvenega pomena za slovensko zgodovino, saj na zgodovini stoji sedanjost. Bolj ko se to raziskuje, več ko se o tem govori, več ko se o tem razpravlja, bolj ko se to daje v javnost, bolj je pomembno in več je vredno. Nič me ne preseneča, preseneča me kvečjemu to, da jim je uspelo, vemo komu, da so toliko časa to zadevo držali v tajnosti. Ampak to je bila represija. Saj vemo, da je prejšnji režim slonel na represiji.

> Pričevanja teh, ki so bili v Clevelandu, ki so ušli iz jam, so bila zunaj splošno znana, tu pa je bilo šele v 80-ih letih dopustno o tem govoriti, ne da bi tvegali, da bi se stvar zelo tragično končala. Gledano z današnjega vidika je še vedno čudno, da je na drugi strani zarota molka še tako zelo močna.

In tudi bo. Bo še vedno.

> Zakaj? Zanimivo: ti ljudje Boga ne priznavajo, hkrati se zdi, kot da imajo slabo vest.

Saj jo imajo. Vest je vest, ali Boga priznavaš ali ne, vest ostane. To je velikokrat Možina že mimogrede povedal, kako so ti glavni zločinci, ki so umore izvajali, težko živeli. Boga niso priznavali, ampak cele noči niso mogli spati itd. To je samo ena od posledic teh stvari. Današnji protagonisti vseh teh zadev so še vedno ljudje, ki so prisresani na državne jasli. Če bo nekoč neki slovenski vladi uspelo, Bog daj čimprej, vsem tem nevladnim organizacijam, ki niso nič napravile za Slovenijo, odtrgati javno financiranje, bo v hipu vsega tega konec. Naj živijo od članarin in bomo videli, kako bo ta cela zadeva šla.

> Ave Maria, ki je izhajala prek sto let, je danes šla vstric s časom na splet. Kakšna je vloga katoliških medijev danes? To je seveda katoliški medij z zgodovino, ampak je vendarle ponudba znotraj katoliških medijev.

Ave Maria je izhajala od 1909 do 2016. Kar zadeva to spletno revijo danes, so v njej različne zanimivosti: tu je del zgodovine, ki je bolj ali manj neznana, kot je članek o škofu Gnidovcu, ki je izšel v Argentini, delno so tu novice iz sveta. Vendar se držimo tega, da je še vedno glavno oznanjevanje. Zdi se mi, da to upravičuje rezistenco te spletne strani.

> Iz časov Srečanj smo od pisalnega stroja prek skoraj nepredstavljenih tehnik prišli do tega, da se da vse napraviti z računalnikom.

In da se da urediti praktično tako, da sedi doma v svoji pisarni.

V Plečnikovih cerkvi v Šiški, foto: Tamino Petelinšek

Vremenoslovec

1. Kaj prikazuje fotografija? Napiši.

CEONS

EŽD

NESG

GLAME

ERTEV

RIVCAA

TRESLA

BLAOK

2. Dopolni stavke z ustreznimi besedami.

veter dežuje meglen mavrica oblak strela padavine sonce toča snežilo

- a) Ne pozabi na dežnik, zunaj _____.
- b) Kaj narediš, če te opeče _____?
- c) Ob morju piha močan _____.
- d) V četrtek bodo _____ ponehale.
- e) Dan je bil _____ in deževen.
- f) Včeraj je _____ uničila naš vinograd.
- g) _____ je sestavljena iz bliska in groma.
- h) Po dežju se je pokazala pisana _____.
- i) Tudi letos ni _____ za praznike.
- j) Kako se imenuje nevihtni _____?

3. Besedi v oklepaju uporabi v ustrezni obliki.

- a) Ob morju bo pihala _____ (hladen, burja).
- b) Lani je bilo res zelo _____ (vroč, poletje).
- c) Res se veselim _____ (mrzel, zima).
- d) V hribih nas je grelo _____ (topel, sonce).
- e) Ne maram _____ (deževen, vreme).
- f) Pri nas imamo pogosto _____ (meglen, jutro).
- g) Poglej te _____ (nevihten, oblak).
- h) Na strehi je veliko _____ (leden, sveča).
- i) Ne pozabi na _____ (sončen, očala).
- j) Napovedana je _____ (oblačen, nedelja).
- k) Spet so nas presenetile _____ (poleten, padavine).
- l) Rad imam _____ (pomladen, roža).
- m) Na pozabi na _____ (dežen, plašč).

4. Napiši mesece k ustreznemu letnemu času na severni polobli.

marec julij november december oktober april
maj januar avgust februar junij september

pomlad

poletje

jesen

zima

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____

5. Ali poznaš besede?

Kako se imenuje tanka ledena obloga, ki se naredi v mrazu na cestišču?

- a) pločnik
- b) poledica
- c) drsališče

Kako se imenujejo ledeni kristali, ki se naredijo ponoči zaradi ohladitve zraka, zlasti na rastlinah?

- a) slana
- b) toča
- c) led

Kako se imenuje čas, ko sta dan in noč enako dolga?

- a) pomlad
- b) enakodneve
- c) enakonočje

6. Kaj pomeni, če nekdo reče, da za dežjem vedno posije sonce?

- a) Da še nikoli ni dež dolgo padal.
- b) Da za težkimi časi vedno pridejo lepši.
- c) Da mu ni treba vzeti dežnika.

Kaj pomeni, če nekdo reče, da se je pustil sosedu speljati na led?

- a) Da ga je sosed prevaral ali pretental.
- b) Da sta s sosedom naredila drsališče.
- c) Da ga je sosed naučil drsati.

Kaj pomeni, da je po toči zvoniti prepozno?

- a) Da se toče ne smemo bati.
- b) Da se je treba pred točo skriti.
- c) Da je treba pravočasno ukrepati.

REŠITVE:

1. sonce, dež, sneg, megla, veter, mavrica, strela, oblak
2. a) dežuje, b) sonce, c) veter, d) padavine, e) meglen, f) toča, g) Strela, h) mavrica, i) snežilo, j) oblak
3. a) hladna burja, b) vroče poletje, c) mrzle zime, d) toplo sonce, e) deževnega vremena, f) meglena jutra, g) nevihtne oblake, h) ledenih sveč, i) sončna očala, j) oblačna nedelja, k) poletne padavine, l) pomladne rože, m) dežni plašč
4. 1. marec, 2. april, 3. maj, 4. junij, 5. julij, 6. avgust, 7. september, 8. oktober, 9. november, 10. december, 11. januar, 12. februar
5. b, a, c
6. b, a, c

Igra za učenje jezika: LETNI ČASI

Razred razdelimo v štiri skupine, ki predstavljajo štiri letne čase: pomlad, poletje, jesen in zima. Vsaki skupini damo tudi seznam besed, povezanih z njihovim letnim časom. Vsaka skupina nato prispeva eno od besed, tako da postopoma skupaj ustvarijo zgodbo ali pesem o letnih časih. Na primer, skupina za pomlad lahko začne z besedo »cvetje«, nato skupina za poletje nadaljuje z besedo »sonce« in tako naprej. S tem ustvarijo povezano zgodbo ali pesem, ki zajema vse štiri letne čase.

Premisleki

Zdravnik imunolog prof. dr. Alojz Ihan v Delu o tem, kako oblast briše zgodovino epidemije

Pred kratkim sem za pripravo kongresnega predavanja potreboval podatke o kronologiji državnih ukrepov ob spopadanju s pandemijo covid-19 in presenečen ugotovil, da pandemija pri nas sploh ni obstajala.

Ključne besede, ki so mi pred enim letom s spleta prinesle poplavo dokumentov, poročil, priporočil in analiz pandemije, trenutno ne omogočajo več, da človek najde karkoli konkretnega s spletnih strani vlade ali NIJZ. Hkrati pa enake ključne besede v angleškem jeziku dajo številne, lepo opremljene publikacije vladnih poročil, evalvacij, lekcij, analiz in izkušenj, pridobljenih iz pandemije covid-19.

Iz česar človek dobi vtis, da se je pandemija covid-19 dogajala drugje, pri nas pa ni bilo nič tako posebnega, da bi bilo vredno o vsem napisati kritično analizo dogajanja, ukrepanja institucij in ukrepov, da bi se naslednjič v podobnih okoliščinah znašli bolje, kot smo se. Ali pa vsaj na pregleden način shraniti tisto, kar je bilo med pandemijo napisano in objavljeno na spletnih straneh vlade in NIJZ. /.../

Iskreno upam, da bomo tudi pri nas na spletnih straneh ministrstva za zdravje ali NIJZ čim prej dobili temeljito analizo poteka epidemije covid-19 in vseh številnih ukrepov za njeno blaženje. Številne države so naredile svoje analize pandemije in marsikateri pozornejši bralec hitro opazi

kritičnost do izvedenih ukrepov in iz tega priporočene smernice, kako bi se bilo treba naslednjič s podobnim pojavom učinkoviteje spopasti. Strategije izolacije in karantene so bile, na primer, v posameznih državah zelo različne tako v obveznosti oziroma priporočnosti kot v obdobju trajanja in lokaciji izvajanja.

Ekonomist dr. Matej Lahovnik v Slovenskih novicah o zavajanju glede cen hrane

V zadnjem obdobju so letno inflacijo najbolj zvišale cene hrane in brezalkoholnih pijač. Tako ugotavlja Statistični urad in tako čutimo v svojih denarnicah vsi, ki v slovenskih trgovinah kupujemo živila. Zato ni čudno, da je marsikoga razburila raziskava vlade oziroma kmetijskega ministrstva, po kateri se je tudi ta mesec košarica živil pocenila. Vse skupaj je bolj podobno norčevanju iz ljudi kot kakšni resni raziskavi.

Sindikat delavcev v trgovini opozarja, da trgovci vnaprej dobijo spisek živil, ki se bodo popisovala, zato so od začetka popisa namerili kar 58-odstotni padec cen. Po tej vladni raziskavi sodeč imamo v Sloveniji velik padec cen in deflacijo namesto inflacije.

Najbolj bizarno pa je, da se s to raziskavo na Ministrstvu za kmetijstvo še hvalijo in namerava jo metodološko sporne meritve nadaljevati tudi v novem letu. Bilo bi smešno, če ne bi za te meritve vlada do zdaj plačala 133.000 evrov. Za nadaljevanje tega projekta pa namerava kmetijsko ministrstvo porabiti še enkrat toliko proračunskega denarja. Z našim denarjem torej plačujejo sporno

»raziskavo«, s katero nas prepričujejo, da je hrana v trgovinah vse cenejša, samo kupovati je treba prav. /.../

Problem niso trgovci, za katere je bilo predvidljivo, kako bodo poskušali manipulirati raziskavo in ustvarjati vtis, da so najcenejši. Prav tako problem nismo potrošniki, ki dobro vemo, da se hrana in pijača dražita kljub temu, kar kaže vladna košarica. Problem je, da imajo nekateri politiki ljudi za neumne, ko na vladni tiskovni konferenci prepričujejo javnost o koristnosti takšne raziskave. Nekaj časa lahko zavajajo vse ljudi, mogoče lahko ves čas zavajajo nekaj ljudi, ne morejo pa ves čas zavajati vseh ljudi.

Ekonomist Jože P. Damijan na omrežju X glede zavajanja o zelenem prehodu

No, saj to je ključna poanta: zeleni prehod z obnovljivimi viri sonca in vetra pomeni bistveno višje cene elektrike (za okrog dvakrat). Ker je potrebno nadgraditi distribucijsko omrežje, kuriti plin za proizvodnjo nadomestne energije, za zagotavljanje profila elektrike in za regulacijo sistema.

Trditve, da so cene elektrike iz sončnih panelov poceni, je absolutno zavajanje. To je najdražji in najmanj zanesljiv vir elektrike.

Treba je dodati, da cene elektrike ne bi bile višje (od sedanjih), če bi namesto v solarne elektrarne in nadgradnjo omrežja investirali v hidro in jedrsko energijo, ki sta ne samo dramatično cenejši, ampak imata hkrati tudi precej nižje izpuste CO2 od proizvodnje in uporabe solarnih panelov.

NOVICE

IN MEMORIAM. 5. januarja se je poslovil msgr. dr. Jure Rode, dolgoletni delegat in odgovorni duhovnik za pastoralo Slovencev v Argentini, ki je še 8. decembra obhajal 60 let posvetitve v duhovnika.

Rodil se je 27. aprila 1937 v Ihanu. Maja 1945 je pred komunistično nevarnostjo skupaj z domačimi stopil na begunsko pot, ki je čez Ljubelj vodila v prvo taborišče na Vetrinjskem polju pri Celovcu in nato naprej v Peggez-Lienz in končno v taborišče Spittal ob Dravi. Po dobrih treh letih taboriščnega življenja se je leta 1948 z družino preselil v Argentino. Tam je po končani osnovni in srednji šoli izobraževanje nadaljeval v Slovenskem begunskem semenišču v Adroqueju, kjer je končal študij bogoslovja. V duhovnika je bil posvečen 8. decembra 1963.

Po doktoratu iz cerkvenega prava leta 1980 na Papeški univerzi Gregoriana se je vrnil v Argentino in tam nadaljeval sodelovanje v slovenskem dušnem pastirstvu, hkrati pa opravljal različne zadolžitve v buenosaireski nadškofiji. Med letoma 1981 in 2013 je poučeval cerkveno pravo na pravni fakulteti Papeške katoliške univerze v Buenos Airesu, sicer pa je opravljal še številne druge službe. Bil je cerkveni notar, branilec zakonske zveze na cerkvenem sodišču druge stopnje za Argentino, generalni vikar za katoličane vzhodnih obredov, vodja nadškofijskega odbora za zadeve svetnikov, sodnik na cerkvenem medškofijskem

sodišču v Buenos Airesu, kaplan pri Argentinski federalni policiji.

Dr. Jure Rode je od semeniških let dalje sodeloval pri slovenskem tisku, spremljal delo Zveze slovenskih mater in žena, bil več let hišni kaplan šolskih sester na Paternalu. Delegat Slovenske škofovske konference za slovensko dušno pastirstvo v Argentini je bil od leta 2000, leta 2017 ga je predsednik Argentinske škofovske konference msgr. Jose Maria Arancedo imenoval za odgovornega duhovnika za pastoralo Slovencev v Argentini.

V Naši luči smo junija 2007 z dr. Juretom Rodeom objavili pogovor, v katerem ga Lenart Rihar predstavi s temi besedami: »Na eni strani udržanost, na drugi brezmejnja notranja gotovost. Slutnja svetostne substance, ki jo skuša zakriti skoraj pretirana skromnost. Lik duhovnika, ki z zaresnostjo razoroži tudi največjega kritika. In ki zna z zgledom napraviti šiv prek načetega zaupanja v duhovništvo in Kristusovo nevesto. Ta pomirljivi spoj lastnosti, ki ga je danes komaj še kje zaslediti, je last prelata dr. Jureta Rodeta. Nedavno je na spravi slovesnosti v Kočevskem rogu sv. Pavel oznanjal pot od stisk, potrpljenja in preskušnosti prek upanja do Božje ljubezni (prim. Rim 5,3–5). Te prvine

Vir: Splet

gnetejo tudi našega sogovornika, ki je že kot deček moral zapustiti domovino, zdaj pa je odgovoren za pastoralo Slovencev v Argentini. Gori za Boga, gori za Slovenijo, posebej za malo Slovenijo pod Andi.«

STAVKA. Zdravniki in zobozdravniki so zaradi neuresničenih zavez vlade iz že sklenjenih sporazumov 9. januarja opozorilno stavkali. Predsednik Sindikata zdravnikov in zobozdravnikov Fides Damjan Polh je poudaril, da so njihove stavkovne zahteve preproste in temeljijo na dveh podpisanih sporazumih iz oktobra 2022 in januarja 2023. O tem se lahko pogajajo, in ta dogovor mora biti sklenjen, sicer se bo s 15. januarjem začela stavka, ki bo trajala do preklica.

DRUGI TIR. Na gradbišču drugega tira so hiteli z deli. Ker so trije objekti med Divačo in Koproj sofinancirani iz evropskih sredstev, so morali biti zgrajeni do konca leta. V prvi polovici decembra je bil končan viadukt Gabrovica, tik pred koncem leta pa sta bila končana še viadukt Vinjan in predor Škofije.

Najdaljša, šest in skoraj sedem kilometrov dolga predora naj bi bila prebita sredi prihodnjega leta. Projekt drugi tir se torej preveša v drugo polovico.

POSLEDICE POPLAV. Služba vlade za obnovo po poplavih je objavila seznam objektov, ki so predvideni za odstranitev. Na njem je trenutno 348 objektov iz 23 občin. Največ objektov je za odstranitev predvidenih v občini Braslovče, 137.

Slovenija štrajka

► Stane GRANDA

Politične razmere so pod sedanjo vlado v Sloveniji zelo nepredvidljive. Prevladuje ocena, da je nedorasla razmeram, ima pa to prednost, da ima v parlamentu strahotno večino in je opozicija bolj za okras kot pa nadzor ali celo sovladanje. Njena dodatna šibkost je tudi v njeni neenotnosti, saj Novo Slovenijo – krščanske demokrate razkrajja intelektualna in politična nemoč pred Janševo stranko.

Če bo šla po poti, ki jo ubira v slovenski politiki, se zna zgoditi, da je v naslednjem parlamentu ne bo. To bi lahko imelo katastrofalne posledice za slovensko politično prihodnost.

Novo leto se začena s štrajkom sodnikov in tožilcev. Prav ste prebrali: tretja veja oblasti štrajka. Na njihovo stran je stopilo tudi Ustavno sodišče, na katerega pa slovenska politika tako in tako nič ne da oziroma ga upošteva, kadar ji je to všeč. Vzrok štrajka so premajhne plače, saj jim jih že od leta 2013 niso zvišali. Očitno jih kot tretjo vejo oblasti nihče ne jemlje resno. Vsi se spominjajo ali vejo iz pripovedovanja, kako krivično so mnogim sodili po drugi svetovni vojni. Izraz krivosodje ni izmišljen. Tudi danes so levi politiki, kot kaže primer ljubljanskega župana Jankovića, pred njimi bolj ali manj brez skrbi. Seveda niso vsi sodniki taki, toda ta stroka nedvomno pomeni eno največjih cokol demokratizacije Slovenije. Da o vzpostavljanju pravne države niti ne govorimo. Še bolj nenavaden je štrajk državnih tožilcev, ki so do države nadvse uslužni, ta pa jih ignorira. Slovijo po tem, da niso bili sposobni najti niti enega krivca za povojne poboje. Pa jih je vsak poznal kar nekaj. Slovenska tranzicija, preobrazba iz totalitarne v demokratično državo, »žre« varuhe prejšnje oblasti. Zato v javnosti nimajo kakšne široke podpore.

”

Nimamo Kreka, nimamo Gosarja.

V štrajku vidijo rešitev finančnega položaja tudi zdravniki. Ti bi zaradi nereda, ki vlada v njihovih službah, mnogi nujnih pregledov in zdravniških posegov nikoli ne dočakajo, čeprav so zavarovani, ne pridejo do zdravnika, manjka srednjega in nižjega osebja, bili do tega nedvomno upravičeni, ne pa zgolj in samo zaradi plač. Te so v primerjavi z onimi, ki jih imajo njihovi kolegi v Italiji, Avstriji, Nemčiji ... res nizke, toda kakšne so šele naše? Žal smo vsi na istem čolnu in dediščina preteklega totalitarnega režima in njegove gospodarske politike je strahotna, predvsem pa izjemno dolgotrajna.

Groženj s štrajki je še veliko. Pred novim letom se je oblast sporazumela z učitelji in državnimi uslužbenci. Vprašanje je, če se bo sposobna držati dogovora. Napovedi o gospodarski prihodnosti niso rožnate. Samo Boga lahko zahvalimo, da imamo evro. Če bi imeli svoj denar, bi imeli inflacijo kot v nekdanji Jugoslaviji, ko je bila vreča več vredna kot denar, ki je bil v njej. Dejstvo je, da vladi nihče več ne zaupa in vse bolj živimo kot nekdanj: kar je bilo, je bilo, kar je, je, kar bo, pa bo.

O vzrokih za take razmere smo že velikokrat pisali. Nedvomno gre za dediščino nekdanjega režima, saj nam vladajo otroci nekdanjih vplivnežev. Delno neposredno, delno posredno prek raznih civilnih gibanj, kot so zeleni in podobno. Seveda so vsi bolj levi in kdor ne misli kot oni, je obsojanja vredni desničar, izvržek človeštva in bedak. Resnici na ljubo, oni niso bedaki. Kaj bi potem rekli za nas, ko so nas premagali. Večina, govorimo o voditeljih, so dobro izobraženi, mnogi celo v tujini, ker jim je bila kot privilegiranim vedno dostopna. Znano govoriti. Opirajo mnoge resnične probleme slovenske sodobne družbe, predlagajo pa rešitve, ki niso izvedljive. Življenje poznajo samo iz knjig, prav tako tudi revščino, proti kateri se tako všečno borijo, da jim mnogi naivni in lahkomišelnih nasedejo. Vse to se lahko dogaja, ker nimamo prave krščanske stranke, ki bi se resnično zavzemala za pomoči potrebne, predvsem pa bi razkrivala njihove laži in potega vsčine. Čeprav to očitajo nam, so politično neverjetno nasilni. Nič jih ni sram, nič jim ni nerodno, saj si za njih tako in tako človek nižje vrste. Nimamo Kreka, nimamo Gosarja. Slovencem se primanjkljaj ljudi zaradi desetine tisoče pobitih, beguncev in onih, ki so morali oditi s trebuhom za kruhom, grozljivo maščuje.

Večina objektov, ki so predvideni za odstranitev v občini Braslovče, je na območju Letuša. Po številu objektov, predvidenih za odstranitev, sledita občini Rečica ob Savinji, kjer je za odstranitev predvidenih 41 objektov, in občina Šmartno ob Paki, kjer je za odstranitev predvidenih 31 objektov. Po več kot 20 objektov je na seznamu tudi v občinah Gornji Grad, Ljubno in Luče. Vsak objekt, namenjen odstranitvi, bo ocenil uradni cenilec. Po prejemu sklepa in opravljeni cenitvi se bodo začeli pogovori za nadomestitev nepremičnine.

DAVČNA REFORMA. Gospodarstvo in vlada sta v novo leto vstopila na okopih, eno najbolj izpostavljenih vprašanj so ostale dodatne obremenitve podjetij z davki, prispevki in birokratskimi obveznostmi. »Že vseskozi opozarjamo, da je način sprejemanja odločitev, ki zgolj obremenjujejo gospodarstvo, zagotovo zelo napačen. Kajti po drugi strani sprejemamo odločitve, ki praznijo našo skupno blagajno in seveda tistega, ki jo polni, obremenjevati, ni najbolj primerno, kaj šele racionalno,« je za radio Ognjišče povedal predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Blaž Cvar.

PREMIERA. 26. decembra, na dan samostojnosti in enotnosti, je premiero na Youtub kanalu doživel nov slovenski igrano-dokumentarni celovečerni film Sen 1991, ki nas popelje v čas osamosvojitve Slovenije. Najbolj znano ime v igralski zasedbi je Ivo Ban, v dokumentarnem delu pa film prinaša 25 pripovedi, posnetih v prostorih Cankarjevega doma. Pred kamero se med drugimi zvrstijo Alenka Puhar, Peter Jambreč, Rosvita Pesek in Ivo Jevnikar.

Vir: Splet

Dogajanje v letu 1990 in 1991 film predstavi skozi oči družine in treh generacij, ki se na svoj način soočajo z negotovostjo razmer in nejasno prihodnostjo. Ozadje osamosvojitvenega procesa film osvetljuje s številnimi intervjuji tedanjih aktivnih udeležencev: pisateljev, novinarjev, poslancev prve vlade, pripadnikov teritorialne obrambe in številnih drugih.

Producent filma David Sipoš je povedal, da so film snemali ob 30. obletnici slovenske samostojnosti, njegov nastanek pa je podprl Slovenski filmski center, ki je takrat financiral nastanek petih filmov na to temo.

ESM. med 28. decembrom in 1. januarjem je Ljubljano preplaval taizéjski duh. V prestolnici je namreč potekalo 46. Evropsko srečanje mladih, ki se ga je udeležilo 5.000 kristjanov iz kar 48-ih različnih držav. Sodelovalo je tudi 300 domačih in 380 mednarodnih prostovoljcev. Eden vidnejših sadov tega velikega dogodka je po prepričanju mnogih gostoljubnost župnij, družin in posameznikov, ki so mlade sprejeli v svoje domove.

NAGRADA. 36. nagrado Dušana Černeta za svoje delo na verskem in kulturnem področju, zlasti pa zaradi vztrajnega prizadevanja za ohranjanje domačega narečja prebivalcev Terske doline, za ovrednotenje njihovih tradicij tako v verskem kot v kulturnem življenju in za oživitvev slovenskega liturgičnega petja je prejel 79-letni župnik Renzo Calligaro.

ŠPORT

SMUČARSKI SKOKI. Nika Prevc je tudi na drugi tekmi v Beljaku igrave opravila s tekmicami in si priskakala že četrto zmago na zadnjih petih tekmah svetovnega pokala.

Nika Prevc, Vir: splet

Anže Lanišek pa je zmagal na prestižni tekmi smučarskih skakalcev v Garmisch-Partenkirchnu. 27-letni slovenski as se je šestič v karieri zavihtel na najvišjo stopničko.

NOGOMET. Vratar slovenske reprezentance in Atletica Madrida Jan Oblak je bil izbran za najboljšega slovenskega nogometaša leta 2023.

BIATLON. Četrta postaja svetovnega pokala v biatlonu je bil Oberhof, ki je v uvodu postregel s sprintoma. Z brezhibnim streljanjem je Jakob Fak dosegel izid zime – peto mesto. Pri ženskah je bila Anamarija Lampič 19., Živa Klemenčič pa 20.

Umetnice na Slovenskem v obdobju med 1850 in 1950

Zenske so bile umetniško dejavne skozi vso zgodovino, občasno celo na večjih skupinskih razstavah, a so bile prepuščene pozabi. V umetnostno zgodovino so se vpisale le redke posameznice. Otvoritev razstave z zgoraj navedenim naslovom je bila sredi novembra 2023 v Mestnem muzeju Ljubljana in bo na ogled skoraj do konca februarja 2024. Gre za spektakularen vpogled v obdobje med letoma 1850 in 1950, ko so svojo ustvarjalnost na likovnem področju začele promovirati ženske, ki so bile pred tem vedno v ozadju kulturno-umetniških dogodkov. V Galeriji Jakopič pa sočasno poteka še razstava o arhitektkah in fotografkinjah. Ženske, ki so se odločile ustvarjati v umetniških krogih, so se pogosto soočale s preprekami, ki so bile povezane z njihovim mestom v družbi in družini. Dostop do uradnih akademij jim ni bil omogočen, zato so se izobraževale na tako imenovanih damskih akademijah in zasebnih šolah. Na razstavi je v središču pozornosti postavljenih 22 slikark in kipark iz obravnavanega obdobja. Obiskovalci si lahko v petih prostorih ogledajo skoraj 100 umetniških del s kratkimi biografijami umetnic. Nekatera so javnosti predstavljena prvič. Na ogled pa so tudi dela nekaterih naših sodobnic.

Najpomembnejša vsebina je namenjena Ivani Kobilca in njeni prvi samostojni razstavi leta 1889 v Ljubljani. Pa ne zato, ker je bila slikarsko boljša ali zanimivejša od drugih, bila je ambicioznejša pa tudi njena življenjska zgodba odstopa od povprečja. Znano je denimo njeno boemsko ustvarjalno pariško obdobje, kjer je pridobila veliko strokovnega znanja. Sledi ji Henrika Šantel, ki je bila vsebinsko podobna Kobilci, vendar nekoliko manj zaznamovana. Bila je približno deset let mlajša in težko ji je bilo vstopiti v krog, ki ga je osnovala že Kobilca. Sicer pa je bila Šantlova prav tako odlična portretistka in je ustvarila veliko žanrskih podob, razstavno pa je bila ves čas močno prisotna. Tržačanka Elda Piščanec je v obdobju med obema svet. vojnama odšla študirat slikarstvo v Firence. Kot je razvidno iz njenih pisem, je ves čas izbirala med poklicem slikarke in poklicem matere ter žene, a se je na koncu odločila za prvega. Posvečala

Prva razstava Ivane Kobilca

se je še umetniško obrtnim strokam, med drugim je bila tudi restavratorica. Stephanie Glax de Stadler, avstrijska slikarka, ilustratorica in grafičarka, ki se je rodila v Rogoški Slatini, pa je bila poleg slikarskega in risarskega ustvarjanja še uspešna oblikovalka plakatov, kar je bila nedvomno velika novost v tedanjem umetniškem krogu. Predvideva se, da jih je ustvarila prek 50.

Obdobje med letoma 1850 in 1950 je notranje zelo razčlenjeno, in sicer najprej leta 1926 v Ljubljani z razstavo *Slovenska žena*. Leta 1907 se je zgodil pomemben premik tudi v dostopnosti izobraževanja, saj je bila ustanovljena Akademije likovnih umetnosti v Zagrebu. Tam je na začetku študiralo devet slovenskih umetnic in vse so študij uspešno zaključile. Sledila je še druga pomembna prelomnica v izobraževanju, in sicer odprtje Akademije upodablajočih umetnosti v Ljubljani leta 1945. Na razstavi se umetniška dela gibljejo med realizmom 19. stoletja in umirjenim impresionizmom iz prve pol. 20. stoletja. Umetnine lahko že po videzu prepoznamo, da jih je ustvarila ženska roka, saj iz njih žari močan duh subtilnosti in impresije. Očitna slikarska novost je prisotnost tipičnih sivin in peščenih tonov, kjer gre za vplive zagrebške slikarske šole, hkrati pa lahko prepoznamo še svojevrsten melanholični duh, ki izraža tipično stanje zavesti. Povsem drugačna pa je podoba po letu 2000, ko se celo zdi, da so mnogokrat slikarji v senci svojih kolegic slikark.

Razstavo *Umetnice na Slovenskem v obdobju med 1850 in 1950* so v Galeriji Jakopič tokrat dopolnili še s predstavitev slovenskih arhitektk in fotografkinj, ki so delovale v tem času. Arhitektke so bile sprva zgolj pomočnice, risarke in so težko prišle do realizacije svojih projektov. Občasno sicer lahko opazimo pohišstva, ki so jih oblikovale, kot denimo prva Plečnikova diplomantka Gizela Šuklje, ki pa se je po študiju posvetila predvsem pedagoškemu delu. Prva Vurnikova diplomantka, ki je doštudirala leta 1932, je bila Dušana Šantel, ukvarjala se je z opremo stanovanj in pripravila celo posebni priročnik z naslovom *Kako opremiti stanovanje*. Prvič so na ogled še izvirna gradiva Plečnikovih študentk arhitekture iz Plečnikove

zbirke. Medij fotografije pa se je tedaj šele rojeval in je bil dojet kot obrt, za katero je bil potreben mojstrski izpit. Dela v fotografskih studiih so ženske pogosto nadaljevale po pokojnih očetih ali možeh. Ženske so že lahko postale podjetnice ali pa so same delovale na področju ateljejske fotografije. Izdelovale so vizitne formate fotografij, pri čemer je bila še posebej znana Tonka Kučar, družbena kronistka hrvaškega rodu in celo dvorna fotografinja družine Karađorđević

Med leti 1850 in 1950 naletimo sicer na nekaj zelo zanimivih likovnih domislic slikark, ki pa žal niso vodile v nadaljevanje, saj so umetnice iz tega obdobja sledile predvsem zgledom. V glavnem niso postavile nekih novih smernic, ki jih vedno znova pričakuje mednarodna umetniška dejavnost. Pomembno pa je vsaj to, da so v tem obdobju slikarke in kiparke vendarle prisotne, žal pa niso bile dovolj opažene.

Fotografije: Blaž Gutman

Bara Remec, *Brez naslova*

Henrika Šantel, *Avtoportret*

Žegnanje v Slovenski hiši

Ko so slovenski begunci prišli v letih 1947–1949 v Buenos Aires, so se začeli zbirati v prostorih, ki jim jih je odstopila buenosaireska župnija svete Julije. Ti prostori so bili na ulici Víctor Martínez, zato so pravili, da gredo »na Martinca«. Potrebo po lastnih prostorih je pospešila zahteva gostiteljice, da se izselijo z Martinca, ker je župnija prostor potrebovala. Pripravljalnemu odboru pod vodstvom msgr. Antona Oreharja je uspelo, da je zbral potreben denar za nakup parcele v mestni četrti Floresta, na ulici Ramón L. Falcón 4158. V teh prostorih so že bile nastanjene nekatere begunske družine, predno so si uredile lastne domove. Tako so se leta 1956 z Martinca vse organizacije preselile »na Ramón Falcón«, kot so poimenovali Slovensko hišo. Te prostore s provizoričnimi lesenimi stavbami je tisto leto blagoslovil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, ki je takrat iz ZDA prišel na obisk v Argentino.

Telega dogodka so se potem vsako leto spominjali s prosvetno-družabno prireditvijo, na kateri so se zbirala sredstva za zidavo primernejših in

funkcionalnejših prostorov. Iz fotoarhiva Rafaelove družbe smo izbrali posnetke s prve obletnice blagoslovitve. Dne 24. novembra 1957 so se zbrali v kapeli pri maši, nato pa so si sledili nastopi na dvorišču. Z raznimi prizori so sodelovali predvsem otroci iz slovenskih šol.

Slovenska hiša in tudi drugi slovenski domovi so iz provizoričnih prostorov v več etapah prišli do urejenih in funkcionalnih domov, ki so bili vsakokrat blagoslovljeni. Naslednja etapa se je zaključila leta 1963, ko so bile zgrajene dvorana in pisarne za dušno pastirstvo, ustanovljen tednik Svobodne Slovenije, društvo Zedinjena Slovenija in za Slovensko kulturno akcijo, za-

dnja etapa pa leta 1974 s cerkvijo Marije Pomagaj in prostori za osnovno šolo nadškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča ter Slovenskega srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka. Od prve blagoslovitve dalje so žegnanje obhajali v mesecu novembru, po blagoslovitvi cerkve pa v mesecu maju.

S petjem so sodelovale sestre Francka, Majda in Marija Tomažin.

Pevsko-rajalni nastop so pripravili otroci iz Našega doma v San Justo.

Tudi otroci iz Rožmanove šole v San Martinu so pripravili prizor.

Deklice so se preizkušale v hranjenju.

Mladi harmonikarski par je nanizal nekaj domačih.

Solistični nastop mlade kuharice

Dečki so preizkušali svoje pljučne zmogljivosti.

Zadovoljni udeleženci prve obletnice blagoslovitve Slovenske hiše

Ostanimo modri!

Višarsko predavanje: Slovenstvo kot sestavni in nepogrešljivi del zahodne civilizacije – 3. del

V njej trdi, da je v vitalnem interesu Francije, da prepreči nemštvu dostop do Jadrana, kar močno spominja na Napoleonove Ilirske province. Nadaljevanje te misli, da so Slovenci preveč pogermanjeni, da bi to zagotovili, je bilo za nas še usodnejše, saj nam je Versajska mirovna pogodba odrekla ne samo pravico do nacionalne države, temveč celo pravico do nacionalnosti in nas v pretežni meri porinila v novonastalo Kraljevino Jugoslavijo kot brezimen del neke fiktivne troedine nacije. Da smo ohranili vsaj minimalne simbole svoje nacionalnosti, se moramo v veliki meri zahvaliti dr. Antonu Korošču, zame vodilnemu slovenskemu politiku medvojnega obdobja, ki se je bil ob upoštevanju dejstva, da je politika umetnost možnega, dosledno zavzemal za ohranitev slovenstva.

Druga grožnja naši nacionalni identiteti, ki temelji na svobodnem posamezniku, ki spoštuje moralno-etične vrednote, je prihajala od treh totalitarizmov, kot sem že omenil. Komunizem med obema svetovnjima vojnima na nas, Slovence, ni imel večjega vpliva. Omenjam ga zato, ker od vseh treh totalitarizmov najbolj dosledno ruši osnove naše identitete in evropske civilizacije. Kot je zapisano v *Komunističnem manifestu*, nameravajo med drugim po uspešno izvedeni revoluciji odpraviti narode, njihovo identiteto in države – vse v smislu gesla *Proletarci vseh dežel, združite se*. Nadalje bodo odpravili družino kot osnovno celico družbe in ukinili privatno lastnino, kar je v jasnem nasprotju z desetimi Božjimi zapovedmi in moralno-etičnimi vrednotami tako slovenstva kot evropejstva. Naj vas spomnim samo na dve Božji zapovedi: *spoštuj očeta in mater in ne kradi*.

V tem pogledu sta bila nekoliko bolj preprosta tako fašizem kot tudi nacizem. Njuna osnovna zahteva je bila širitev nacionalnega ozemlja. Fašisti so bili mnenja, da morajo spet osvojiti in nato italijanizirati ozemlje, ki ga je obvladoval znani rimski imperator Julij Cezar, in da so jim za to dovoljene vse metode od prepričevanja do najbolj grobega nasilja. Slednje je najbolj prizadelo tiste Slovence, ki so živeli na slovenskem nacionalnem ozemlju, ki ga je Versajska mirovna pogodba podarila Italiji. Nacizem Slovencev ni priznaval niti kot narod niti kot nacijo. Nacisti so se sklicevali na svojo dogmo, da premagani narodi nimajo pravice obstanka ali v nemščini: »*Die besieigten Nationen haben kein Recht zum Bestehen*.«

Zanimivo je, da so nam tako evropske demokracije kot tudi totalitarna

fašizem in nacizem odrekli pravico do narodnega obstoja. In to je imelo med prihajajočo drugo svetovno vojno za nas zelo neugodne posledice.

Druga svetovna vojna in njene posledice

Neposredno pred formalnim začetkom druge svetovne vojne so trije totalitarizmi sklenili zaveznitvo, ki je znano kot pakt Ribbentrop-Molotov, katerega cilj je bil uničiti evropske demokratične države in zavladati Evropi. Kot začetek druge svetovne vojne običajno jemljemo trenutek, ko je nacistična Nemčija z zahoda napadla Poljsko. Temu je sledil napad komunistične Sovjetske zveze ne samo na Poljsko, temveč tudi na baltske države Estonijo, Latvijo, Litvo in Finsko. Po zasedbi vzhodnoevropskih držav se je nacistična Nemčija leta 1940 ob odločilni materialni pomoči Sovjetske zveze obrnila na zahod in si podredila Francijo in druge zahodnoevropske države. To pa je vodilo do spora med totalitarnima Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Stalin je bil namreč prepričan, da za svoje dotdanje sodelovanje ni bil primerno nagradjen. Ta spor se je zaostрил do te mere, da je l. 1941 po okupaciji Kraljevine Jugoslavije nacistična Nemčija napadla komunistično Sovjetsko zvezo in s tem so se zaveznitva med državami, vpletenimi v drugo svetovno vojno, sestavila na novo.

Po zmagi angleško-ameriško-sovjetskega zaveznitva nad fašistično Italijo in nacistično Nemčijo l. 1945 je bila Evropa razdeljena na demokratični zahod in komunistični vzhod, nastala je železna zavesa. Res je bil sedaj večji del slovenskega nacionalnega ozemlja kot po prvi svetovni vojni vključen v komunistično Jugoslavijo in formalno je bila oblikovana celo ljudska republika, kasneje Socialistična republika Slovenija. S tem naj bi bilo na videz slovensko nacionalno vprašanje rešeno, saj naj bi dobili svojo državo. Vendar je bilo to res samo na videz. Vso oblast je imela centralno organizirana Komunistična partija, ki je z obsežnimi migracijami znotraj Jugoslavije stremela najprej k slabitvi, nato pa po korakih k izbrisu nacionalne identitete – vse v smislu dogme *Proletarci vseh dežel, združite se*. Identiteto Slovencev kot evropske nacije so komunisti nadalje dosledno uničevali s kolektivizacijo,

torej izbrisom individualnosti, odpravo zasebne lastnine in uničevanjem družine kot osnovne celice družbe. Očitno je bilo, da je oblikovanje SR Slovenije samo kratkotrajna prevara na poti v komunistično dominirano brezrazredno družbo. Možnosti, da bomo Slovenci uresničili svoj večstoletni sen o neodvisni državi slovenskega naroda, je bilo manj kot po prvi svetovni vojni.

Luč na koncu tunela

Leto 1954 je v to neperspektivno situacijo prineslo luč na koncu tunela, mogoče samo odblisk luči na koncu tunela. To so bile Rimske pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti. Vsaj intelektualna manjšina se je začela zavedati, da sedaj lahko moderniziramo zahtevo Franca Miklošiča iz leta 1848. Sedaj se lahko zavzemamo za neodvisno Republiko Slovenijo kot del nastajajočih evropskih povezav. Znova naj bi prevladal princip svobodnega posameznika, ki je zavezan moralno-etičnim normam evropske civilizacije. Na tem principu temeljita slovenski narod in težko pričakovana slovenska država. Verjeli smo, da bo na tem principu temeljila tudi nastajajoča povezava evropskih držav. Začelo se je razmišljati o tem, da komunistični blok ne bo zdržal konkurence z združeno Evropo, kar je odprlo

Svete Višarje

Slovincem nove perspektive. Rodilo se je novo upanje.

Kmalu pa je prišla tudi streznitev. Krog tistih, ki so videli nove perspektive, se je le počasi širil in tudi razpoka med enoumnim socialističnim na eni strani in svobodnim gospodarstvom na drugi se je vsaj na začetku le počasi odpirala, zame vse prepočasni.

Potem pa so prišla osemdeseta leta preteklega stoletja in razpoka v gospodarskem razvoju se je spremenila v prepad. Komunistična gospodarstva tedaj niso več samo zaostajala za svobodnimi, tržnimi gospodarstvi demo-

dr. Andrej Umek, vir: splet

kratične Evrope, ampak so začela celo nazadovati. K temu je veliko pripomogla tudi politika vlade ameriškega predsednika Ronalda Reagana (1982–1989), ki jo poznamo kot *vojna z imperijem zla* ali angleško *War to evil Empire*. Glavna točka te politike je bila, da so Združene države in demokratične države zahodne Evrope komunistični blok odrezale od svojih tehnoloških dosežkov. To pospešeno zaostajanje komunističnih gospodarstev je vneslo dvom tudi v glave komunističnih veljakov. Zavedali so se, da tako ne gre več naprej in da so potrebne spremembe, niso pa vedeli, kako temeljite spremembe bodo potrebne. V Sovjetski zvezi je tako pod vodstvom Mihaila Gorbačova nastal koncept perestrojke, torej preoblikovanja komunističnega sistema. Slovenski komunisti so svoj sistem prenove nekoliko manj odkrito imenovali sestop z oblasti.

Medtem ko so komunisti po vsej vzhodni Evropi iskali koncepte za prenovo svojega sistema, se je začela organizirati tudi protikomunistična opozicija. Iz neznanih posameznikov so nastale nove demokratične stranke oziroma njihovi zametki. V Sloveniji se je že l. 1988 kot prva oblikovala Slovenska kmečka zveza. Po njenem vzoru so se pozimi 1988/89 oblikovale še druge demokratične stranke. Te so se začele medsebojno povezovati in oblikovale so *Majniško deklaracijo 1989*. Mislim, da smo na to deklaracijo Slovenci lahko upravičeno ponosni. Kot edini med narodi za železno zaveso smo vsem sonarodnjakom, vsej Evropi in demokratičnemu svetu jasno povedali, kaj hočemo. Osnovne zahteve so bile svoboden posameznik, ki je zavezan tradicionalnim moralno-etičnim vrednotam, s tem pa kompatibilno, torej svobodno tržno gospodarstvo in neodvisna država Slovenija, ki bo na osnovi večinske volje prebivalstva sodelovala s sosednjimi državami. V tej deklaraciji smo sledili volji nešteti rodov po evropski Sloveniji.

Se nadaljuje

ANGLIJA

LONDON

V Slovenskem domu v Londonu smo december pričeli s praznovanjem sv. Miklavža z našimi najmlajšimi. V Londonu Slovenci nimamo priložnosti podoživljati takih posebnih družinskih dogodkov zelo pogosto, tako je ravno sv. Miklavž eden izmed izjemno številčno obiskanih, saj se imajo tako starši kot otroci priložnost družiti s posebnim namenom, nostalgijo ter priložnostjo seznaniti svoje otroke z nekaj svoje kulture in svoje izkušnje iz otroštva na prijeten način.

Tokrat se nam je pridružilo prek 25 družin. Dogodek se je odvijal v nedeljo, 10. decembra. Imeli smo tudi poseben obisk iz Slovenije, Urše in Doroteje, ki sta predstavnici Pionirskega doma – Centra za kulturo mladih v Sloveniji. V London sta prišli pod okriljem Dominike Monte, ki je pred kratkim začela s Slovenskim kulturnim portalom za mlade po svetu, kjer mladim želi približati slovensko kulturno delovanje ter enostavno dostopnost. Tako

sta tudi Urša in Doroteja prostovoljno odigrali izjemno zanimivo interaktivno lutkovno predstavo Polzje sanje. Otroci so bili odličnega razpoloženja in se neizmerno zabavali. Po predstavi smo skupaj s starši zapeli vrsto lepih otroških pesmic in priklicali sv. Miklavža, ki je vse otroke velikodušno obdaroval. Po darilih smo se vsi okrepčali in prijeto podružili. Veselje in sreča

naših otrok je bila najlepši dokaz za izjemno dobro izpeljan dogodek. Zahvaljujemo se Dominiki, Urši in Doroteji ter tudi vsem sodelujočim v sklopu Slovenskega doma, torej Debori, Soči in Marku, ki so pripomogli k osrečevanju naših najmlajših in s tem celotnih družin. Iskrena hvala za vaš trud!

V tem članku bi se rada v imenu celotne skupine Slovenskega doma

zahvalila za vaše obiske, prostovoljno pomoč pri organizaciji, za peko peciva ter ostalih dobrot ter vse dobrosrčne donacije, ki nam omogočajo financiranje Doma ter dogodkov! Brez vas nam ne bi uspelo. Iskrena hvala vsem vam!

Prav tako tudi izjemna hvala Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za finančno podporo, ki je vedno tako zelo dobrodošla in potrebna.

BENELUKS

BRUSELJ

Adventni in božično-novoletni čas v Bruslju

V adventnem času smo se intenzivno pripravljali na božične praznike, še posebej na prvo, drugo in tretjo adventno nedeljo. Na predvečer tretje adventne nedelje smo obhajali slovensko sveto mašo v Luksemburgu. Četrta adventna nedelja nas je že uvedla v praznovanje svetega večera, ko smo ob 18. uri imeli bogoslužno srečanje, kjer smo blagoslovili jaslce, opravili obred blagoslova hiše in evharistično daritev. S petjem božičnih pesmi smo se pridružili vsem našim družinam, ki so za praznike odpotovale v Slovenijo in tam praznovala božični čas.

Na sam božični dan je bila slovesna božična maša ob 10. uri. Res nas ni bilo veliko, vendar smo se v molitvi poveza-

li z vsemi člani naše skupnosti in si zaželeli blagoslovljene praznike. Po maši smo se zaustavili na kratki družabnosti, kjer smo ob slovenski potici in čaju prav po domače poklepotali. Župnik Zvone nam je še enkrat predal svoje božično voščilo z besedami: »Vsak otrok je rojen za pot: pot človečnosti, pot ljubezni, pot proti soncu življenja. Betlehem je letos žalosten in ujet v te-

snobo. Bazilika Jezusovega rojstva je prazna. Oživimo Betlehem v sebi, stopimo na pot odpuščanja in sprave, na pot ljubezni, na pot miru. Tako bo Bog tudi v letu, ki ga začenjamo, spet postal človek, Bog z nami, Emanuel. Blagoslovljene božične praznike, sreče, zdravja in miru polno novo leto 2024.«

Poročilo je pripravil župnik, dr. Zvone Štrubelj

Maša na sveti večer pred božičem

Jaslce v novi kapeli SPC v Bruslju

Na božični praznik ob jaslcah v novi kapeli SPC v Bruslju

Tako so nam za božično novoletne praznike pomahali otroci iz Luksemburga.

FREYMING-MERLEBACH

Ko sedem za pisalno mizo, da vam napišem nekaj vrstic, je globoka tišina že ovila stene starega srednjeveškega mlina Thicourt. Tudi v veliki pisarni prasketa ogenj v vulkanski finski peči. Prav prijetno se počutim, ko tako 7. januarja brskam po spominu – pa saj smo še vsi pod močnim vtisom božičnih praznikov, srečanj, priprav.

Na vse se je potrebno pripraviti, da uspehu omogočimo pot. V decembru smo se ob kratkem letošnjem adventu morali še hitreje pripraviti na Gospodovo rojstvo. Koliko naših slovenskih obrazov redno vidim v Merlebachu in Habsterdicku! Adventni čas je bil lepo obiskan, vreme je vsem to zlahka omogočalo. Spomnim se dveh večernih božičnih maš, ko nas je bilo vseh skupaj 7 zaradi strašne poledice in snega ... Tokrat sem prav vsakemu hvaležen, da se ni zapustil in je ostal zvest našim koreninam in veri. Na tretjo adventno nedeljo sem se še posebej razveselil Klare, ki je s svojim možem in sinom Milanom prišla iz Haute Marne. Pustili so vseh 160 krav, se podali na 250 km dolgo pot v eno smer, zato da so bili pri slovenski maši. Priprava na božič v slovenskem okolju. Mogoče smo se tega že tako navadili, da se je lahko naše pričakovanje poplitnilo, ker smo blizu, ker smo si tudi blizu ... Lepo duhovno pripravo bi podčrtal tudi v Habsterdicku, kjer naši verniki vztrajajo pri neogrevanih prostorih, tudi pri osebnih spovedih. Ko spregovorim v teh hladnih stenah, se mi iz ust kar pokadi, kot da bi imel ob sebi kadilnico. Hvala vam za zgled in vztrajnost.

Tudi v Merlebachu smo se lepo pripravili. Laurent Mercier, notar, organist, pevovodja in prijatelj je že kar več mešanega programa po teh štirih letih skupnega praznovanja. Moram takoj pojasniti, da imajo pri tej francosko-slovenski maši naši rojaki več kot polovico vseh pesmi, berilo, evangelij, pridigo, oznani-la v slovenskem jeziku in to zahtevo sem postavil že na prvem srečanju in sploh ni težav in ne tekmovanja. Letos še lepše kot v preteklosti so naši najboljši pevci in pevke zboru Jadran in cerkvenega zbora mgr. Stanka Grimsa vse dali od sebe, da so bili prazniki obogateni in podčrtani s sobnim orkestrom. Na koro so prepevali francoski pevci svete Cecilije iz Freymin-ga. Oba zboru sta se čudo-

vito prelivala in seveda tudi ljudstvo, tokrat jih je bilo prek 600, je dodalo svojo noto. Za orglami je bil naš organist Jacky kakor Guillain za francoski zbor. Presenečen sem bil nad številno navzočnostjo naših rojakov. Veliko tudi mlajših družin in otrok. To je bilo prav transgeneracijsko srečanje. Ob 17.30 smo pričeli s slovenskimi pesmimi in muzikalčno spremljavo orkestra. Prek 200 se jih je letos že zbralo pol ure prej, da so se duhovno umirili. Ob 18. uri smo pričeli z večerno mašo. Prejšnje leto sem hotel biti malce všečen in sem si zadal časovni okvir ene ure. Po obhajilu jih je prek 100 odšlo, da bi bili hitreje doma in se poveselili ob mizi. Letos sem si vzel čas in je maša trajala uro in dvajset minut in tokrat ni nobeden odšel iz cerkve. Še več, po maši so Francozi prišli in se mi zahvaljevali za doživetje mašo ... Da, hvala vsem, tudi francoskemu zboru, ki se je vadil v naši slovenski kapeli, zato ker je bila prijetno ogrevana. Pričakal jih je šipkov čaj, krofi. Tudi tovrstno srečanje je priložnost, da se med seboj povežemo. Tudi to je ena izmed močnih izkušenj, ki jih živimo na terenu. Vsem akterjem lepa hvala.

Naše jaslice spadajo tudi letos kot »na poti jaslic« vredne ogleda. Mesto Saint-Avold je izdalo za ta čas posebno knjižico, v kateri je ena stran namenjena tudi jaslicam slovenske katoliške misije Freyming-Merlebach. Vsako leto kar nekaj Francozov prestopi naš prag, ki ga sicer ne bi, če ne bi bili specifično na ta način nagovorjeni.

7. januarja, na praznik Gospodovega razglasenja, smo se ponovno zbrali ob evharistični daritvi in skupnem kosilu. Do večernih ur so nekateri vztrajali, tudi ob pomivanju in čiščenju. Za dan treh kraljev, seveda tudi prej in pozneje, je značilno, da se v marcipanovo pito skrrije velik bob, danes često plastični ali porcelanasti okrask. Kdor ga dobi pod zob, postane kralj ali kraljica. Letošnji enodnevni par sta bila prav Marjana in

Marjana in Bruno, enodnevna kraljica in kralj

Delni pogled na večerno slovensko-francosko božično mašo v cerkvi sv. Mavricija v Freymin-gu

Na nedeljo svete družine zbrani okrog domačih jaslic

Oltarna miza izvira iz osrčja jaslic.

Bruno. Ob polnoči pa njihova kraljevina propade, nam vsem v veselje, saj nismo več njihovi podložniki ...

Na ta dan smo si izmenjali tudi novoletne želje in voščila. Zdravja, malce sreče, veliko vztrajnosti, poguma, volje in seveda miru, ki ga potrebujejo narodi, družine in vsak posameznik. Ostanimo ožarjeni od

zvezde repatice, ki naj nas vodi do vedno močnejšega srečanja z Emanuelom, Gospodom, ki prihaja in ostaja z nami!

Bogu hvala za vse lepo in tudi vam za sodelovanje tekom novega leta, v katerega smo vstopili.

Vaš hvaležni župnik
Jože Kamin

Prvo celodnevno srečanje 7. januarja v znamenju novoletnih voščil in prijateljskega kosila

PULJ

Konec leta 2023

Prehitro je minil veseli december, ta prelep adventni čas, izpolnjen z obilnimi pripravami in tihim pričakovanjem na najlepši družinski praznik, praznik Kristusovega rojstva v Betlehemu. Slovensko kulturno društvo Istra Pulj je bilo s pripravami na advent zelo aktivno. O postavitvi adventnega venca, blagoslovu (vel. Rikarda Lekaja, župnika puljske katedrale) in prižigu prve adventne sveče 3. decembra smo poročali v januarski Naši luči. Sedaj pa še nekaj besed o opravljenem delu do konca leta 2023.

Teško je opisati vse lepe trenutke, ki smo jih doživeli in pripravili drugim. Sv. Miklavž je obiskal 6. decembra razposajene malčke, prijavljenih je bilo lepo število, vsi polni pričakovanja z iskricami v očeh. Lepo so sodelovali pri pravljici, ki jo je pripravila prof. slovenskega jezika Vida Srdoč. Martin, sin naše dirigentke Ine, ki je pravkar shodil, mamici ni dal miru. Galerija je bila njegova po dolgem in počez. Po prejemu praktičnih daril so otroci z Miklavžem zapeli Če si srečen, tudi druženje s starši je bilo zelo prijetno.

Advent nas je navdal z obilico veselja in zadovoljstva, saj je vsako leto več poslušalcev pri prižigu svečk, tokrat celo iz Ljubljane in okolice Pulja. Naša predsednica Danica je po petju, govori in prižigu sveč vsakokrat poskrbela za druženje ob čaju,

Pravljica z Miklavžem

kuhanem vinu in istrski specialiteti – toplih fritulah.

10. decembra je imel nastop zbor Matko Brajša Rašan z izbranim repertoarjem in prižigom druge adventne sveče.

Tretja adventna sveča je bila naša, SKD Istra Pulj. Počutili smo se kot doma, slovenska beseda, slovenska pesem. Mešani pevski zbor Encijan pod vodstvom dirigentke prof. Ine Jovanović-Verbanac in korepetitorke Ane Balog je z uvodno pesmijo Gaudete pričel dogajanje. Danica Avbelj je opisala pomen 3. sveče, pozdravila, se zahvalila številnim poslušalcem, zbor je popestril ta lep dogodek z božičnimi pesmimi. Potreben je bil tudi bis in zagorela je tretja sveča.

Že je bil tukaj četrti adventni teden. 24. decembra naj bi bil instrumentalni nastop violine in klavirja, a je zaradi bolezni rešil situacijo naš Srečko Savretić z violino. Doživeto je zaigral nekaj božičnih pesmi. Pozdravni govor je imel podpredsednik Marijan, se vsem zahvalil, zaželel blagoslovljene božične praznike ter srečo in zdravje v letu 2024. Po prižigu četrte adventne sveče je Srečko zaigral Sveto noč in požel spontan aplavz.

Vmes je potekal v Domu hrvaških branilcev že sedmi Otroški festival multikulturalnosti, za katerega je pobudnik SKD Istra Pulj. Nastopali so zbor Osnove šole Vidikovac, učenci makedonskega jezika, otroci iz Male šole slovenščine in folklorna skupina Perojskog društva Crnogorcev.

Na pobudo naše dirigentke Ine Jovanović-Verbanac je pevski zbor Encijan po opravljenih obveznostih v decembru pripravil v Galeriji božičevanje. Ina je pripravila listke z imeni vseh prisotnih. Na zadnji pevski vaji je vsak izvlekel listek z imenom skri-

Razigrani otroci in naša Ina z živahnim sinom Martinom

Naša predsednica z županom in predsednico zbora Matko Brajša Rašan

Nastop Encijana in prižig 3. svečke

Srečko in Branko s predstavnicami mesta, prižgali so 4. svečko.

Zadovoljni encijančki

Slavljenka Lili je naredila torto za svojih 80 let.

Društvo Črnogorcev

Zbor Osnove šole Vidikova

tega prijatelja, ki ga je pozneje obdaril in listek zalepil na darilo. Tako se je predsednik zbora Branko, ki smo ga določili za Božička, lažje znašel v veliki škatlji. Brez pomoči Viviane ne

bi šlo, ona je tudi lepo praznično pripravila prostore Galerije za naš večer. Dogovorili smo se, da vsak prinese kakšno malenkost od hrane. Tudi tort ni manjkalo. Predsednica društva je

takoj zagotovila sokove, vodo in dobro slovensko kapljico. Druženje je bilo zelo prijetno, navdalo nas je z obilico veselja in novih idej za naslednje leto.

Zadovoljni smo, da smo veseli decembra končali tako uspešno, ter se veselimo novih izzivov.

Za SKD Istra Pulj
I. Koletnik

NE MČ IJA

AUGSBURG

Miklavževanje v Ravensburgu

Vsako leto znova nas na začetku adventnega časa običajno priljubljen svetnik, sveti Miklavž. Tako je bilo tudi v začetku adventa 2023. Slovensko skupnost v Ravensburgu je obiskal v soboto, 2. decembra. Po maši so se zbrani preselili iz cerkve v dvorano in tam pričakali nebeškega dobrotnika. Ko je prišel, je vse lepo pozdravil in otrokom razdelil darila. Za tiste najmlajše, ki so imeli strah pred njegovo pojavnostjo, je našel prijazne besede. Znal se je skloniti in postati

majhen. Kdor je želel, ga je lahko pobožal po bradi in si ga od blizu ogledal. Predno se je poslovil, je obljubil, da bo naslednje leto spet prišel. Po njegovem odhodu je delovna ekipa društva Planinka poskrbela za dobro večerjo. Lepo vzdušje ob zvokih harmonike in prepevanju domačih pesmi se je zavleklo v pozne večerne ure.

Obisk Miklavža v Augsburgu

Na predvečer druge adventne nedelje, v soboto, 9. decembra, so verniki v Augsburgu pripravili slovesno obhajanje evharističnega bogoslužja. Sodelovali so z branjem beril, pro-

V Augsburgu je Brigita Savski izrekla pozdravne besede sv. Miklavžu.

Miklavž v Ravensburgu pozdravlja vse zbrane.

Augsburška skupnost z Miklavžem

Do malih je postal majhen.

šenj za vse potrebe in petjem, ki ga je s kitaro spremljal domači župnik. Da je bila tudi pridiga bolj zanimiva kot običajno, je poskrbela Cvetka Javernik. Ko je župnik končal z razlago Božje besede, jo je povabil k mikrofону. Prebrala je zgodbo, ki jo je sama napisala in pritegnila pozornost zbranih pri maši. V premislek je izpostavila primer neke družine, kjer je imel vsak samo svoje interese in ni bilo pripravljenosti za skupno sodelovanje. Ko je mati prosila otroke za pomoč, da bi pospravili stanovanje in še marsikaj drugega, kar sodi v pri-

pravo na božično praznovanje, so se drug za drugim izgovarjali, da nima jo časa. Mater je to zbolelo pri srcu, a je ni zmedlo. Ni se začela jeziti in zmerjati, kako so nevezgogeni in brez pripravljenosti, da bi ji pomagali. Vzela si je čas in dobro premislila, kaj bo rekla svojim otrokom. Kar kmalu se je ponudila priložnost. Povedala jim je, kaj ji leži na srcu, kaj jo veseli in kaj jo žalosti. Zastavila jim je tudi več vprašanj s povabilom, naj vsak zase najde pravi odgovor. Z umirjenim glasom, prijaznostjo in dobrohotnim nasvetom so njene besede našle odmev

V ulmski cerkvi so bili vsi obdarovani.

v srcih otrok. Naslednji dan skoraj ni mogla verjeti, da se otroci med seboj lepo razumejo in da tudi njej hoče vsak pomagati. Po prebrani zgodbi se je župnik Cvetki zahvalil za poučno zgodbo. Navzoče pa je opozoril, da bo ob koncu maše prišel na obisk sveti Miklavž. Tako se je tudi zgodilo. Ko je župnik zaključil mašo in odšel v zakristijo, je pred oltar prišel mož iz nebes, dobri sveti Miklavž. Predsednica slovenskega društva Drava mu je namenila lep pozdravni govor. Tudi on je vse lepo pozdravil in vse obdaril. Po maši se je druženje nadaljevalo v župnijskih prostorih.

R. K.

Miklavževanje v Ulmu

V nedeljo, 10. decembra, je po končani slovenski maši udeležence v Ulmu razveselil sv. Miklavž. Vse je lepo pozdravil in nam zaželel veliko nebeskega blagoslova. Obdaroval je otroke kot tudi odrasle. Eden od otrok je Miklavžu in vsem prisotnim zaigral na kitaro. Po maši smo šli v dvorano. Nazdravili smo tistim, ki so imeli v bližnji preteklosti rojstni dan ali god. Sledilo je skupno kosilo.

M. Cerar

Božičnica v Augsburgu

V soboto, 16. decembra, je slovensko društvo Drava v Augsburgu pripravilo božičnico ob dobro pogrjnjeni mizi v prostorih Slovenske župnije.

Nekaj gostov je prišlo tudi iz Ulma. Na začetku je predsednica društva Brigita Savski pozdravila vse navzoče in vsem zaželela lep večer. Za adventno misel je poskrbel župnik Roman. Zgodbo o družini, ki se je pripravljala na božič, je prebrala Cvetka Javernik, ki je zgodbo tudi sama napisala. Sledil je žvenket jedilnega pribora, kajti na mizo je prišla okusno pripravljena večerja. Dokler je bil vsak zaposlen z dobrotami na krožniku, je bilo v dvorani razmeroma tiho. Šele ko je večina odložila vilice in nože, je živah medsebojnih pogovorov začel dvigovati glasnost. S kitaro v roki jo je prekinil domači župnik, ki je zapel nekaj popevk, med drugim tudi tisto Smolarjevo Zlo počas. V nadaljevanju je za glasbo in ples skrbel spontano sestavljen ansambel. Annamaria Savski in Matic Gošte sta igrala vsak na svojo harmoniko. Spremljala sta ju Toni Kresal s kitaro in Roman Kutin z bas kitaro. Sobotni večer se je kar prehitro iztekkel v prve ure nedeljskega jutra.

Tretja adventna nedelja v Kemptnu

Dvojezična maša na tretjo nedeljo v Kemptnu je bila za vse lepo doživetje. Sodelovanje z branjem beril in prošnja za vse potrebe je že utečena praksa. Tokrat je bilo petje spremljano s kitaro. Tu pa tam je kdo izrazil mnenje, da je lažje peti, če je zraven

V Ulmu je Miklavž prisluhnil mlademu kitaristu.

Po večerji v Augsburgu je igral priložnostno sestavljen ansambel.

Ob glasbi so marsikoga zasrbele pete.

tudi spremljiva na orgle ali kitaro. Po maši je vse zbrane pogostila Ingrid Kozole. V novembru je dopolnila okroglih osemdeset let. Doma je skuhal jed iz fižola, podobno mineštri ali pasulju, kot smo to poznali tisti,

ki smo služili jugoslovansko vojsko. V velikem loncu je pripeljala jed s seboj in vse navzoče z njo nahranila. Nazdravili smo ji, zapeli in ji zaželeli, naj jo Bog še dolgo ohranja med nami.

R. K.

V Kemptnu po maši

80-letna slavljenka Ingrid Kozole pri delitvi kosila

FRANKFURT – MANNHEIM

Začetek adventa je seveda povsod v znamenju Miklavža in miklavževanja. Tako je bilo tudi v Mannheimu, kjer je učiteljica Mira Delavec Touhami pripravila z otroki dopolnilnega slovenskega pouka to prireditev v dvorani cerkve sv. Hildegarde.

Slovensko bogoslužje smo v decembru imeli dvakrat, na trejo adventno nedeljo in na praznik sv. Štefana. Predvsem je posegla vmes korona, tako kar nekaj rednih članov te skupnosti ni moglo priti k maši. Po maši na štefanovo smo se zadržali nekaj časa tudi za mizo v prostoru na terasi poleg kapele. Ta prostor (ali morebiti kateri drugi) nam je dan v uporabo za takšne in podobne primere; potrebno pa je, pravi vodstvo doma, to vsaj dva, tri dni prej sporočiti.

Malo pred božičnimi prazniki je sklenil v 96. letu starosti zemeljsko pot inž. **Milan Prezelj** iz Frankfurta, kjer je preživel kar večino svojega življenja. Rodil se je v Zagrebu, saj je spadal med **zagrebške Slovence**

Pokojni
inž. Milan Prezelj

(kakor npr. že pred leti umrla Karla Herche, roj. Zadnik, iz Trsta), kamor je bila njegova družina zaradi pomoči drugim delom Kraljevine Jugoslavije napotena po prvi svetovni vojni. Izhajali pa so iz Starega trga pri Ložu, kjer so imeli tako podjetje kakor precejšnjo gozdno posest. Seveda so bili po drugi svetovni vojni vsega tega 'osvobojeni'. Milan je bil kot kemik zaposlen v naftnih podjetjih, najprej nekaj časa v Ameriki, nato pa ga je podjetje Texaco poslalo v Evropo v Frankfurt, kjer je ostal do konca. Veliko je potoval po svetu, tudi v okviru delovanja pri radijskih kratkovalovnih kongresih, kjer je bil dolgo časa med vodilnimi. Zelo veliko časa pa je posvetil tudi astronomiji, kar ga je še bolj vodilo k občudovanju stvarstva in Stvarnika. Ko smo leta 2007 s skupino iz Frankfurta poromali v kraje Svete dežele (Egipt, Jordanija in Izrael), se nam je pridružil v Izraelu, kjer še nikoli ni bil. Čeprav je v hoji težko sledil skupini (večino svojega življenja je imel samo tretjino pljuč), mi je kasneje stalno izražal svojo hvaležnost, da sem ga nagovoril in povabil na to romanje ter da je smel biti z nami. Leta 1991 ob osamosvojitvi Slovenije se je za to zelo zavzemal. Med drugim je zbiral vse časopisne članke predvsem iz Frankfurter Allgemeine Zeitung in tudi drugih časopisov. Še bolj dejaven pa je bil potem, ko je izbruhnila vojna na Hrvaškem.

Frankfurt – pokojni Milan Prezelj in že tudi pokojna Bernarda Rosenstein (+2013) v Jeruzaemu leta 2007, v ozadju slovenska skupina

Mannheim – miklavževanje v dvorani cerkve sv. Hildegarde

Mannheim – jaslice v kapeli Karitasovega doma

Mannheim – zaradi korone zmanjšana skupnost za mizo

V letih po osamosvojitvi Slovenije je po sprejetju zakona o denacionalizaciji tudi dokaj uspešno delal za vrnitev družinskega imetja, predvsem gozdov in vrednostnih papirjev družini.

Kar redno je prihajal k slovenskemu bogoslužju, pa tudi prireditvam,

čeprav je imel dosti velike težave s sluhom. In tudi nekaj fotografij je občasno prispeval za Našo luč. V zadnjih letih pa je skoraj povsem oglušel. Pokopali so ga v družinski grob na Mirogoju v Zagrebu. Naj počiva v miru.

rem

STUTTART

Dogodki slovenske župnije Stuttgart

Bralci našega časopisa, pozdravljeni. Veliko stvari se je zgodilo med adventnim in božičnim časom. Na obisku smo imeli gospoda Andreja in njegovo soprogo Megi iz Prekmurja. Andrej je lovec in naslednje leto v mesecu marcu imamo organizirani obisk v podjetju Mauser. Imeli smo miklavževanje v Stuttgartu, kjer se je zbralo lepo število naših župljanov in otrok. Hvala vsem, ki ste mi pomagali, da je dogodek lepo uspel. V

Slovenski hiši vsak teden sprejemamo veliko ljudi, ki pridejo na obisk in po pomoč. Bogu hvala za to. Po naših podružnicah zunaj Stuttgarta se srečujejo naši rojaki in gospod Martin Retelj rad gre k njim, da se družijo. Martin, hvala lepa za tvojo pomoč in delo.

V večnost je odšel spoštovani gospod Ivan Mavrinac, ki je dolga leta delal za slovensko društvo Mura. Ivan, bili ste prijeten in prijazen človek in veliko dobrega ste naredili. Bog vam daj večni mir in pokoj in hvala za vse vaše delo.

Na koncu mi pridejo pred oči misli filozofa Sorena Kierkegaarda. V tem ži-

Miklavž in otroci v Stuttgartu

vljenju se odločaš o svoji večnosti. Ena izmed izrazitih potez Kierkegaardovih misli je bilo gotovo njegovo nenehno napadanje Heglove filozofije. Skoraj ni dela, v katerem se Kierkegaard vsaj malenkostno ne bi navezoval na misel tega nemškega idealista. Kaže, da je Hegel njegovemu mišljenju predstavljal eno vodilnih tem, s katerimi se je ukvarjal. Iz tega lahko razberemo, da je bil Hegel v njegovem času v filozofiji res vplivna figura. Množico naslednikov, ki je v več smereh razlagala in aplicirala njegovo misel, je odločilno zaznamoval s svojim sistemskim mišljenjem, zaznamoval pa je tudi tiste, ki se z njim niso tako zelo strinjali, saj so ga bili prav zaradi njegove priljubljenosti prisiljeni upoštevati in nasloviti. Tudi Kierkegaard je bil prisiljen ukvarjati se s heglovstvom. Od vsega, kar je Hegel zapustil filozofski tradiciji, se mu je najbolj nesprijemljiva zdelala prav srčika njegove misli – sistem dialektičnega mišljenja, ki mu lahko pripišemo tudi oznako heglovski racionalizem. Dialektični sistem Georga Wilhelma Friedricha Hegla je v 19. stoletju predstavljal temelj racionalne misli. S tem ko je Kierkegaard napadal njegovo misel, je bil v očeh tradicionalnih filozofov hote ali nehote takoj označen za iracionalista in individualista. »Dvigniti se nad Hegla, to je nekaj čudovitega,« nam zatrjuje v delu Strah

Andrej in Megi na obisku v slovenski župniji.

Hegla trdi, da do nje ne pride. Če je Hegel na krščanstvo gledal v luči sinteze znotraj sistema, Kierkegaard odločno protestira proti vnašanju vere v kakršen koli sistem. Nasprotno, vera se prav v tem karakterizira kot vera, da se sistemu postavi po robu: »Vendar pa je paradoks vere to, da notranjost ostaja neprimerljiva z zunanostjo. Ne gre za izvorno, ampak novo notranjost. Ovedimo se tega! Novejša filozofija si je brez zadržka dovolila vero zamenjati z neposrednostjo. Če tako napravimo, potem je smešno zanikati, da je vera bila tu od vekomaj.« Najpomembnejše nasprotovanje med Heglom in Kierkegaardom, ki ga slednji v svojih delih pogosto izpostavlja, je vprašanje, ali in kako je mogoče spoznati resnico vere.

Gre za vprašanje, ki nas ne sprašuje samo po možnosti spoznanja, temveč tudi po našem dojemanju resnice, prav tako pa tudi po dojemanju vere. Ker oba misleca izhajata iz krščanskega sveta, jima je skupno to, da njuni razlagi temeljita na Svetem pismu, razlikujeta pa se v tem, kako ga razlagati. Nемец »preobrazi resnico, izraženo primitivno v Novi zavezi, v obsežno filozofsko strukturo, v kateri se učlovečenje tolmači kot izraz prave identitete vsega človeštva, kot sinteza tvari in duha in kot razkrivanje božanske biti same. Ta panteistična predstava predpostavlja, da je iskrica božanske resnice navzoča v vseh nas in jo je v zavest mogoče privedi z zavzeto rabo razuma. Jezus Kristus, Božji in človeški hkrati, pokaže in

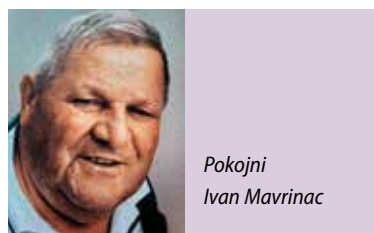
Mladi, ki veliko pomagajo župniku Kalamarju.

Naši mladi župljani v Slovenskem domu

Zbrani po maši v Böblingenu

Pokojni
Ivan Mavrinc

in trepet, ki je še posebej močno prežeto s protiheglovskim momentom. »V heglovski filozofiji je zunanje nad notranjim. V nasprotju s tem je vera tak paradoks, po katerem skrita notranjost presega zunanost, oziroma po katerem je neparno število popolnejše od parnega.« Heglov sistem je temeljil na tem, da vse, kar si med seboj nasprotuje, v nekem trenutku prej ali slej pride do racionalne sprave. Sprava je tista zunanost, o kateri govori Kierkegaard in nasprotno od

predstavi pravo identiteto človeštva kot celote.« Hegel se ponuja kot babica: resnica sama hkrati s pogojem njenega spoznanja s človeškim razumom pa je vsakemu človeškemu duhu že prirojena. To je točka, na kateri je nemški idealist izrazito sokratsko usmerjen. Babištvo, ki ga prepozna v svojem odnosu do bralcev in poslušalcev, predpostavlja, da ni on tisti, ki bi ljudi poučil in jim prinesel resnico. Želi jim le pomagati, da bi našli resnico v sebi. V nadaljevanju bomo videli, kako Sokratova misel močno zaznamuje tudi Kierkegaard. Na tem mestu, kjer gre za vprašanje nauka o resnici sami, pa se je Danec od Grka prisiljen distancirati: »Kierkegaard pa prek Climacusa svoje sodobnike želi prepričati, da sokratski oziroma heglovski način in vseh pomembnih potezah nasprotuje bibličnemu vidiku spoznanja resnice. Za Kierkegaard

je v celotnem problemu najprej treba upoštevati dejstvo greha. Kot uči Sveto pismo, je greh neresnica, ki ji je zapadlo celotno človeštvo. Človekov problem je, da v tej neresnici na vse pretege zatrjuje in si domišlja, da je v resnici. Vendar to ne drži. Po biblično-dogmatičnem nauku je za Kierkegarda jasno, da je človek resnico z grehom izgubil, kar pa ima zdaj, je neresnica.« Predstavljajmo si, da bi k takemu človeku prišel učitelj sokratskega tipa: ker človeku, ki je v neresnici, ne bi mogel prinesiti resnice (ker mu je ne more dati), bi njegov učenec še vedno ostal v neresnici. To še ne pomeni, da bi bil učiteljev prihod brezpredmeten, saj bi mu v neki stvari le lahko pomagal: lahko bi s svojim babištvom učenca pripeljal do zavedanja o lastni neresnici – vsekakor pozitivno spoznanje v religioznem smislu, a vendar ne izpolnjujoče, saj človeka

Zbrani pri maši v Stuttgartu

še vseeno pusti v neresnici, v grehu. Učitelj se tako v odnosu do učenca izkaže za koristnega, a nezadostnega. Človek namreč potrebuje resnico, ki jo je izgubil, resnico, ki je več nima in je niti ne more najti, ker se je od nje radikalno oddaljil. Potrebuje torej tudi samo zmožnost za spoznanje resnice. Najti mora učitelja, ki je sposoben podeliti učencu to zmožnost, ne pa takega, ki bo le babica. Učitelj, ki je sposoben podeliti to zmožnost, pa po krščanskem razumevanju ni le učitelj, temveč Odrešenik, ki to stori v moči Boga. Njegova dejavnost reši človeka pred neresnico, ga osvobodi in mu prinese zmožnost ponovnega razumevanja resnice.

Poročilo pripravil župnik Aleš Kalamar

Na obisku pri upokojeni vrhovni sodnici nemškega sodišča gospe Uschi

Na obisku v domu Hilaritas v Stuttgartu Vivat Academia

SRBIJA

MUŽLJA

Miklavževanje v »Planiki« 2023

V slovenskem društvu Planika v Zrenjaninu je bila proslava otroškega prijatelja Miklavža, in sicer med obema datumoma: med 6. in 19. decembrom (po novem in starem koledarju) – 10. decembra. Na Makedonski ulici, v nekdanji šoli, pa ni sedež samo slovenske, ampak tudi vseh tistih manjšin, ki delujejo na območju zrenjaninske občine (tu ima svoje pisarne tudi predstavništvo Kitajcev, ki jih je v bečkerečki občini kar nekaj). Skupna srečanja ima vsaka manjšina ob svojem času, tako da lahko veliko dvorano v pritličju koristno uporablja za različne dogodke.

Največ zaslug za uspešno druženje, sodelovanje in pomoč pri nabavi paketov prek Vlade RS ima predsednica kluba Milena Spremo, ki mlade tudi poučuje slovenski jezik. Petje je uspešno vodila zborovodkinja Daniela Avram, velike zasluge za dobre odnose s Cerkvijo pa ima voditelj za odnose s Katoliško cerkvijo in Karitas Karel Sarvaič. Najprej so otroci

ob spremljavi klavirja zapeli nekaj priložnostnih pesmic, potem pa mu je predal besedo prisotni duhovnik, ki je najprej pohvalil prireditev, kjer se je zbralo največ otrok doslej, predvsem najmanjših, ki so jih starejši sprejeli z odprtimi rokami, kot da vsi sestavljamo eno družino. In to je resnica: vsi smo Božja družina in moramo se razumeti ter sodelovati, da dosežemo mir in harmonijo. Tako kot vam je Miklavž prinesel darila, bodite tudi vi darilo svojim sosedom in z veseljem delite z njimi prejeto. Sveti

Miklavž je pozdravil pridne otroke, ki so mu ob prihodu zapeli dobrodošlico.

Za klavirjem je petje otrok spremljala profesorica Danijela Avramova.

Kakor so bili starejši otroci za čuda sproščeni, odprti in prijazni, so se čisto mali kar bali Miklavža in njegovih darov.

Nekajkrat je obdala Miklavža skoraj cela družina.

Čudovita skupna slika za sklep in zgled – toliko otrok – zlasti malih – še ni bilo na miklavževanju.

Nikolaj je še danes tako priljubljen svetnik prav zaradi svoje dobrodelnosti: tudi za nas je spodbuda, da ne bomo sebični, ampak radodarni. Zato z veseljem prihajamo na slovensko polnočnico, ki je bila na božič ob 15. uri v cerkvi v Mužljanu.

Nato je ob petju pevskega zbora prišel sveti Miklavž, ki je najprej pozdravil otroke, jih spodbudil k pridnosti, poslušnosti – pa tudi k molitvi in k maši, še posebej k polnočnici. Tam lahko pri sveti maši prejmemo največji dar iz nebes, ki je sam Jezus v sve-

tem obhajilu. Varujmo se torej greha, opravimo dobro in iskreno sveto spoved, da bomo dostojno prejeli telo našega Gospoda Jezusa Kristusa v svoje srce. Nato jim je razdelil darila – vsi obdarovanci, pa tudi cela družba, so se na koncu skupaj fotografirali.

Slovensko društvo, župniji Mužlja in Belo Blato ter celotna salezijanska skupnost voščijo vsem dragim bralcem zdravo in mirno novo leto Gospodovo 2024!

Janez Jelen SDB

ŠVEDSKA

GÖTEBORG

Voščilo rojakom na Švedskem, doma in po svetu 2024

Dober večer vam želimo, novo leto voščimo, da bi zdravi in veseli, v sreči preživeli jo.

Večkrat čuli smo zvonove peti njihov mili glas, dosti jih je v lanskem letu preminulo izmed nas.

Kakor kaplje tam na veji, veter pihne, padajo, kratko tudi je življenje, naši dnevi minejo.

Naj so stari al' pa mladi, naj bo dekle al' fantič, reven naj bo al' bogati, smrt na to ne gleda nič.

Kar smo vam noč zapeli, to vam naj bo v pomoč, zdaj se bomo poslovili, vsem želimo lahko noč. Zdaj se bomo poslovili, vsem želimo lahko noč.

»Kvartet Ormoški fantje – Srečno novo leto (prir. Tone Kmetec)«

Drage rojakinje in rojaki, posebej vsi osamljeni in zapuščeni kakor tudi vse naše družine, mladina in otroci, najprej hvala vsem, ki smo se na terenu srečevali pri nedeljskem bogoslužju v maternem jeziku in ste se potrudili za prijetna srečanja. Hvala vsem, ki ste leto za letom za binkošti romali k sv. Brigiti Švedski v Vadsteno in hvala vsem, ki ste tako ali drugače pomagali, da je bilo romanje zares en čudovit slovenski praznik.

Letos bo polnih petdeset let (*Vadstena 1974–2024, binkoštna sobota, 18. maj 2024*), kar vas je tedanjí narodni dušni pastir p. Janez Sodja prvič zbral v duhovnem srcu Švedske in tudi Evrope. Rezervirajte si čas za to jubilejno vseslovensko romanje in sre-

Jaslice p. Wolfganga Koglerja

čanje pri sv. Brigiti Švedski v srcu Evrope. In srčno dobrodošli, da se skupaj zahvaljujemo ter skupaj praznujemo.

Že smo krepko vstopili v novo leto in se sprašujemo, kaj nam bo prineslo.

Dokler je človek mlad in zdrav, ima tisoč želja, ko pa ga obišče bolezen, si želi samo eno, da bi ozdravel, pravi stari pregovor. Temu pregovoru bi rad dodal misel: dokler živimo v miru in nam nič ne manjka, imamo tisoč želja, ko pa zadene to ali ono državo vojna, naravne katastrofe, si ljudje želijo samo eno: kako preživeti in da se mir vrne nazaj v to ali ono deželo. Za ta mir prosimo, si prizadevajmo.

Ponovno se vrnimo k majhnemu Detetu, ki nas je čakalo z odprtimi ročicami v jaslicah. Zakaj govori najprej Sveto pismo, da je bil Božji Sin rojen v štalici? Zato, ker ni bilo mesta zanje ne pri sorodnikih v Betlehemu ne v gostišču, morda celo tudi ne v naših srcih, ki so mrzla zaradi zunanega blišča, v notranjosti pa so morda duhovno prazna. Poglejmo nazaj, kako smo se potrudili praznovati Jezusov prvi prihod na ta svet, kako smo vstopili v novo leto? Kdaj smo očistili svoja srca v dobri sv. spovedi? Kdaj sem izkazali ljubezen svojemu bližnjemu kot dobro delo človeku v potrebi? Hitimo od trgovine do trgovine, kupujemo darila, ob nedeljah pa si ne vzamemo časa zase in za svoje družine, rojake, brate in sestre v Kristusu. Hitimo, a ne vemo, kam nas pelje pot.

Jezus je dejal Tomažu (*in tudi nam govori ves čas*): »Jaz sem pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugače kot po meni. Če ste spoznali mene, boste spoznali tudi mojega Očeta. Od zdaj ga poznate in videli ste ga.« Filip mu je rekel: »Gospod, pokaži nam Očeta in zadosti nam bo« (*Jn 14,6–8*).

V Jezusu, našem Odrešeniku, se razodeva lepota Božje ljubezni, ki se je sklonila k nam, ubogim ljudem, da bi nas ogrela in obogatila, da bi v njeni moči tudi mi z njo ogrevali srca ljudi, ki jih bomo v novem letu 2024 srečevali na naši življenjski poti. Ljubezen, zdravje: na duši in na telesu,

Božična potica, ki sem jo prejel v dar.

mir in blagoslov naj vas spremljajo v vseh dnevih tega leta, ki so nam še na voljo. Odrešenikova Mati Marija naj vas sprejme pod svoj plašč in naj vas ter vse vaše drage varuje skozi novo leto.

Dobrodošli v naša občestva tudi v novem letu:

Prvo nedeljo v mesecu: Landskrona ob 12.30; Malmö ob 16.30.

Drugo nedeljo v mesecu: Halmstad ob 9.30; Helsingborg ob 17.00.

Tretjo nedeljo v mesecu: Jönköping ob 10.00 (Oratorium); Göteborg ob 16.00.

Sobota pred 4. nedeljo v mesecu: Stockholm ob 17.00 (kripta stolne cerkve).

Četrta nedelja v mesecu: Eskilstuna ob 10.00; Köping ob 15.00.

Peta nedelja v mesecu: Olofström ob 11.00, Nybro ob 16.30.

Vadstena 2024: binkoštna sobota, 18. maj, sv. maša pri sestrah ob 12.00.

vaš narodni dušni pastir
Zvonko Podvinski

Del slovenske skupnosti v Malmöju

Temperature v Göteborgu so bile v začetku januarja krepko pod lediščem.

Del slovenske skupnosti v Malmöju

Njegova suknja – Dvajseto poglavje

»Hvala ne gre meni,« je odvrnil. »Tribun ni potreboval za domov nobenega vodnika. Popolnoma se ima v oblasti. Ali smem tribunovi sestri povedati, kako ... kako lepo jo je videti?« Gledal jo je z neprikritim občudovanjem.

»Zakaj pa ne, če se ti tako zdi? Meni ni treba vpraševati, kako ti gre, Demetriju. Sta mnogo doživela na poti?« Tedaj je zapazila nezaceljeno rano na njegovi nadlahti. »Kje si pa to staknil?« bi rada vedela.

»Udarila sva se z nekim Sircem. Ti ljudje niso preveč prijazni.«

»Upam, da si ga seznanil z nežno grško vljudnostjo! Povej, si ga ubil?«

»Sirci ne umro drugače kot od starosti.«

Lucija je skomignila z rameni v znamenje, da želi resnejšega pogovora.

»Kaj se je bratu zgodilo? Menda je imenitno razpoložen. Ali je dobil kakšno pomembno, zelo odgovorno službo?«

Demetriju je navdušeno prikimal.

»Pa bo nevarno?« je boječe vprašala.

»O, da,« je ponosno odgovoril.

»Pa si menda ne dela prevelikih skrbi. Še nikdar ni bil videti tako srečen. Vso hišo je postavil s svojim veseljem na glavo.«

»Da, vidim.«

»Upam, da ne bo ljudi pokvaril,« je rekla dostojanstveno. »Niso vajeni take svobode. Mislim, da jim ne bo škodovalo – enkrat.«

»Ne,« je suho odvrnil Demetriju, »morda jim ne bo škodovalo, da so bili srečni, končno enkrat.«

Lucija je namrščila obrvi. »Bojim se, da me nisi razumel.«

»Pač, bojim se, da sem razumel. Ali si pozabila, da sem tudi jaz suženj?«

»Ne, pač pa se mi zdi, da si to ti pozabil!«

»Nisem hotel biti predrzen,« je rekel skesano. »Toda razgovarjava se o resnih stvareh: disciplina, suženjstvo, gospostvo, razmerje med ljudmi. Kdo ima pravico drugim predpisovati, kdaj smejo biti srečni?«

»Upam, da nam bratova prijaznost do služinčadi ne bo izvila vajeti iz rok,« je rekla strogo.

»Ni nujno. To je le drug način vodenja ljudi, nič drugega, je pa bolj učinkovit kot strogi ukazi. Za prizadete je prijetnejši in postrežba pri tem samo pridobi.«

Od zgoraj jo je poklical Marcel.

»Žal mi je, Demetriju, da sem bila tako nepotrpežljiva,« je rekla odhajaje. »Veseli smo, da si spet doma.«

Oči so se jima srečale in oba sta se nasmehnila. Ko je Grk dvignil kopje v pozdrav, je rekla malomarno: »Pusti no to pozdravljanje; vsaj enkrat.«

Ko je odšla Lucija po stopnicah, je pristopil k Demetriju Marcipor.

»Čudovito, kako si je opomogel,« je rekel stari Grk. »Kako pa je prišlo do tega?«

»Pozneje ti bom povedal, morda še nočoj. Marcel se je goreče oklenil Križanega. Potoval je po Galileji ...«

»Pa ti? Ali nisi bil z njim?«

»Le včasih. Bil sem dolgo v Jeruzalemu. Mnogo ti imam povedati, Marcipor. Galilejec živi!«

»Da, to smo zvedeli.«

»Smo, kako pa to misliš?«

»Kristjani v Rimu,« je pojasnil Marcipor in se nasmehnil prijateljevemu začudenju.

»Je mar tako hitro prišlo do Rima?«

»Že pred meseci, po antiohijskih trgovcih.«

»Kako pa si za to zvedel ti?«

»Na vseh trgih šepetajo o tem. Decim, ki ga najbolj veseli norčevati se iz Grkov, mi je prinesel pod nos, da babjeverni antiohijski trgovci poročajo o nekem judovskem tesarju, ki naj bi bil vstal od mrtvih. Ker si mi ti o tem možu pripovedoval, sem bil radoveden in bi bil rad prišel resnici na sled. Že drugi dan se mi je posrečilo govoriti z Antiohijci. Ti so stvar zvedeli od nekega Filipa, ki je bil sam vsemu priča. Nekateri so jo mahnili v Jeruzalem, da bi se prepričali, in tam so našli druge može, ki so jim lahko verjeli na besedo in ki so ga videli po njegovi smrti. To, pa še tvoje pripovedovanje me je prepričalo, da je stvar resnična.«

»Torej si kristjan?« Demetriju so od veselja zažarele oči. »To moraš povedati tribunu, presrečen bo.«

»Še ne, Demetriju. Decim stalno poroča senatorju o novem gibanju in mu ga opisuje kot upor proti zakoniti oblasti.«

»Ali je senator proti temu kaj ukrenil?«

»Kolikor jaz vem, ničesar, a naravno je, da kristjanom ni naklonjen, saj so po njegovem mišljenju prav ti krivi sinove bolezni. Če bo zdaj Marcel zvedel, da je v Rimu mnogo kristjanov, se bo za stvar viharno zavzel, to pa bi bilo nevarno. Kristjani se zbirajo le na skrivaj in oblast pravkar vohlja za njihovimi shodi. Ne smemo povzročiti, da bi prišlo do razkola med očetom in sinom.«

»Prav, pa ne bova tribunu ničesar povedala, a lahko si prepričan, da bo že sam vse iztaknil. In razkol bo neizogiben. Marcel ne bo odnehal od svoje vere, očeta pa bo o njej le težko prepričal. Novo gibanje pa ne more čakati, dokler ne prepriča starejših ljudi, ki imajo trdno in drugačno mišljenje. Jezusov nauk je edino upanje za dosego svobode in pravice na svetu. In če naj se to uresniči, je treba začeti takoj.«

»Da, a vendar ne bi rad doživel, da bi Marcel trčil z očetom. Senator ne bo več dolgo živel.«

»Podoben primer je povedal Jezus. Mladenič, ki ga je gnalo, da bi šel za Jezusom, vendarle ni hotel užaliti ostarelega očeta, pa je Jezusu rekel: 'Gospod, pusti, da najprej pokopljem svojega očeta.' Galilejec pa je bil mišljenja, da so ti stari ljudje, ki nasprotujejo njegovemu nauku, duhovno že mrtvi in je odgovoril: 'Pusti, naj mrtvi pokopljejo svoje mrtve.'«

»Tako je rekel?«

»Približno tako.«

»Za tako blagega človeka zveni zelo ostro.«

»Marcipor, ne slepimo se. Vsebina Jezusovega nauka sta mir in dobrot, kar pa še ne pomeni, da se moramo obotavljati in boječe čakati, kdaj se bo komu zljubilo, da se nam pridruži. Tisti, ki nosijo pred vsemi plamenice, morajo že zdaj marsikaj hudega pretrpeti! Mnoge so prebičali in pozaprli! Druge pobili!«

»Saj vem,« je mrmral Marcipor. »Nekdo od trgovcev mi je pravil o mladem Grku, Štefanu po imenu, ki ga je drhal v Jeruzalemu kamenjala. Ali si ga morda poznal?«

»Štefan,« je rekel žalostno Demetriju, »je bil moj najljubši prijatelj.«

Marcel še ni pozajtrkoval, ko mu je Marcipor sporočil, da bi bil senator vesel, če bi ga tribun obiskal v knjižnici, kadar mu bo po volji. Marcel je obljubil, da bo prišel v nekaj minutah.

Ta resni pogovor bi sicer rajši še za nekaj dni odrinil. Gledal je skozi okno in premišljeval, kako naj očetu približa zgodbo o Jezusu Galilejcu; pri tem ne bo samo njegov zagovornik, marveč bo posajen tudi sam na zatožno klop.

Mark Antonij Galio ni bil prepirljiv. Da je slovel kot dober besednik v senatu, se je moral zahvaliti svojim diplomatskim sposobnostim. Vedel je, kdaj mora popustiti in nikdar se ni zavzemal za kako stvar samo zato, da bi uveljavil svojo. Ponosen pa je bil na svoje čisto mišljenje.

Sleherno praznoverje mu je bilo tuje in proti ljudem, ki so verjeli v čudeže, je bil nestrpen. Ker je bil prepričan, da vsa verstva temelje na veri v nadnaravno bistvo in sile, ni samo zametoval vsega, kar je dišalo po veri, ampak je imel tudi vse pobožne ljudi ali za neuke ali pa za brezvestne hinavce, ki skušajo kovati neke prednosti na račun lahkovernosti neukih. Če je stari Servij častil stare bogove, si mu to še lahko odpustil in celo sivemu Tiberiju si moral spregledati, če se je tako zavzemal za verska vprašanja, ker v njegovi glavi ni bilo vse v redu. Zdravemu in omikanemu možu pa nisi mogel odpustiti, če se je ubadal s takimi nesmisli.

Pred letom so domači ravnali z Marcelom obzirno, ker so videli, da ga je vrglo iz ravnovesja in da je bil duševno potr. Zdaj pa je bil telesno in duševno zdrav. Vedel je, da bo to, kar mora povedati o nekem možu, ki je ozdravil mnogo bolnikov, ki je umrl na križu in vstal iz groba, prebudilo v očetu jezo in odpor. »Pah,« bo vzklknil, »nesmisel!«

In prav je slutil. Pogovor z očetom je potekal zelo nesrečno. Marcel je od prvega trenutka čutil, kako se senator upira. Hotel je začeti s sodno obravnavo proti Jezusu in s križanjem, ker je upal, da bo zbudil sočutje do krivično preganjanega, a Galio mu je presekala besedo.

»Vse to sem že slišal, sin moj. Pripoveduj mi, kako si potoval v domovino tega moža.«

Tako je Marcel poročal o potovanju z Justom. Pravil je o ozdravljeni Jonatanovi nogi, o Mirjami-nem petju, o Lidijinem doživljaju s suknjo; govoril je o Bartolomeju in viharju na Galilejskem morju, oče pa je poslušal z mračnim čelom in ni ničesar pripomnil in ničesar vprašal.

Ko je prišel do zgodbe o vstajenju, je popisal vse zelo napeto in resno, kakor je pač vedel, in ni mu ušlo, da se je dvomljiva črta okoli očetovih ust poglobila v izraz jeznega odpora.

»Zveni neverjetno,« je priznal Marcel, »vendar sem prepričan, da je resnično.« Tehtal je, ali naj omeni ozdravljenje pohabljenca, ki ga je ob Petru sam doživel, končno pa se je odločil, da je bolje, če o tem molči, ker bi ga bil oče lahko obdolžil očitne laži.

»Tvoje priče so praznoverni ribiči,« je s prezirom rekel Galio.

»Nisem lahko verjel tem pričam,« je zagotavljal Marcel, »in še pomislil nisem, da bi tebe prepričal. Želel si, naj ti pripovedujem, kaj sem zvedel o Jezusu, in povedal sem ti pošteno. Verujem, da Galilejec živi, da je od Boga in zato več in da ima moč, kot je ni imel še noben kralj ali cesar; in verujem, da bo vladal vsemu svetu.«

Galio se je grenko zasmejal.

Se nadaljuje

Slovenske razglednice

Pustna maska, foto: Alenka Žnidar Jerman

KRIŽANKA

KRIŽANKA 2402	GODUJE 9. FEBRUARJA	ŽENSKO IME	ANTON PETJE	ŽENSKO IME	ŽENSKO IME		ČASOVNA ENOTA	OSREDKAR CILKA	MOŠKO IME	ŠPANJA	KRATKA MISEL
GODUJE 5. FEBRUARJA							KO PADA DEŽ, SI AGNES				
ZAČETEK POŠTNEGA ČASA										6. ČRKA ABECEDE ŽENSKO IME	
OSEBNI ZAIMEK			ZAKLJUČEK MOLITVE PRENOS EL. ENERGIJE					NEVARNA BOLEZEN VEČJI VO- DNI TOK			
ABRAHAMOV BRAT				HITER, NA TEKOČEM SLIKAR BOŽIDAR							PISEC EVANGELIJA
ZAŠČITA, ZAVITEK					UMETNIKOVA DELAVNICA ŠPORTNA DISCIPLINA						
NEZNANO KAM						ANTON KOVAC LJUBLJANA			ANTON VODNIK DRAG KAMEN		
IVANKA FAJDIGA			KRAJ NA PRI- MORSKEM DOBRINA, KI JO VOŠČIMO				ALEKSAN- DER BAJT IVAN PODOBNIK			AVSTRIJA NOČNE ŽIVALICE	
RAZISKO- VALCI JAM							REKA MED AVST. / NEM. PREDSTOJNI- CA SAMOST.				
AUGSBURG		PICA BREZ 'P' MESTO NA SL. OBALI				GLAGOLNIK OD POSEČI SESTAVA, UREDITEV					
 100 KV. METROV NORVEŠKA				TUKAJ DOMAČA ŽIVAL				HITRO JE ODNESEL CELJE			
NEZNANEC			SLOV. POD- JETNIK IVO ... JADRANSKI OTOK								
 GLASBENA SKUPINA VULKANSKA SNOV									PEČOVNIK IZIDOR RODE ANTON		
NESTRO- KOVNIJAK					18. ČRKA ABECEDE ŽEN. IME			VRSTA CVETLICE DARILO			
ŽUPNIJA ARŠKEGA ŽIPNIKA				KRAJ BLIZU BREZIJ ŠILVO TRŠINAR							
VATIKAN			UČINEK SVETLEČE POVRŠINE ITALIJA						11. ČRKA ABECEDE 6. ČRKA ABECEDE		4. ČRKA ABECEDE
ŽENSKO IME											VRST SALATE

MALO ZA ŠALO

Janez pri zdravniku.

»Vidim, da si danes že boljši in da že veliko lažje kašljaš.«

»Seveda, saj sem vso noč vadil.«

V kempingu je bilo zelo veliko komarjev, ki so neusmiljeno pikali tabornike. Eden je predlagal, da bi pogasili vse luči, češ da luč komarje privlači.

Storili so tako, v temi pa so se pojavile kresnice.

»Joj,« je zastokal Janez, »zdaj nas že z lučmi iščejo.«

»Zakaj si tako žalosten?«

»Jutri grem na morje.«

»Torej bi moral biti vesel.«

»Kako bom vesel, če v časopisu piše, da je tam grozna vročina, kar štirideset stopinj v senci.«

»Saj ti ni treba ves čas sedeti v senci.«

Učiteljica pravi Janezu, naj sprega glagol hodim.

Janez pa počasi in jecljajoče:

»Hodim ... ho... hodiš ... ho... hodi ...!«

»Ali ne gre hitreje?« ga vzpodbudi učiteljica.

»Gre. Tečem, tečeš ...!«

»Slišala sem, da se je tvoj fant odvadil kaditi. Za to je potrebna res močna volja.«

»Saj jo imam.«

»Prišel sem, da uglasim vaš klavir.«

»Saj vas nismo naročili.«

»Naročil me je vaš сосед.«

Kati slabo sliši, če je tako bolje zanjo.

Mama jo kliče, da bi ji pomagala v kuhinji. Kliče enkrat – nič, drugič – spet nič, tretjič pa pokliče in gre potem v njeno sobo.

»Ali me nisi slišala?«

»Šele tretjič, prej ne.«

REŠITEV KRIŽANKE št. 2401

KRIŽANKA 2401	NEJASEN OBUČEK	DEJAVOST ZA SPLOŠTEV IN OBUČEK	LATINSKI VEZNIK	PRIVOLNIK S OČUNOM	SEVER	V OBLIKU KROGA		NOVA ZAVEZA	VEŠČIENA VANA	SNOV, KI VEŽI	ET LAGOR (MOU IN DELU)
BUDARJO POŠTAR	S	R	E	Č	N	O	NE STARO AMPAR— RECI ZAMOTANO	N	O	V	O
12 MESECEV	L	E	T	O	K	O	SLOV. KARTOGRAF URAN	Z	L	E	R
VELIKA BRITANIJA	U	K	ROČJA ROT KOSIK	L	U	R	D	MEZA BREZAR VEZNIK	I	Z	A
VLADARSKI SODE	T	R	O	N	SLOV. POMA DA KULTURO (S. SLOV.) REGENSBURG	O	M	I	K	I	SNOV ŽIVNI BITU
NIKALNICA	N	E	A	R	G	O	N	A	V	T	
1. DVE ČRKI MIRNA IN PRIMIRA OD JANI PRICI	J	A	P	R	LITVA DEJAVNOST S OGLAVI	L	T	SVETOPHEL OČAK LIVOR VILA	N	O	E
SKRVAŠANO M. IME	A	C	O	AVSTRALSKI SESALIC SKRIVNICA	K	O	A	L	A	RADI DODELAN SLET V STRANI	L
VRSTA POŠTE ZASOJA GLAVI	P	I	S	M	O	V	V	VOSE ANGELA NOLAN ANTON	A	T	E
PODJETJE, KI IZDELUJE DUE	O	J	L	A	R	N	A	NEŠANJE, OB ZALOVANJE IZGOR	K	E	S
ČLOVEK, KI ZNAKLETA DELA NESEDI IN ZMEČO	K	A	O	T	MARIANA EU DRŽAVA 12. ČRKA ABECEDE	A	N	D	O	R	A
RADI	R	V	E	K	PRETENO OBRAČLO NEGOGVANA POVRŠINA	J	O	P	A	KRAJE LITERARNO DELO	
MOŠKO IME	I	G	O	R	T	E	R	A	S	E	
ČRKE	V	O	D	N	A	R	ŽENSKO IME "KAKA" MELJA SVETLOBIA	I	N	E	S
KRAJ BLIZU MARIKORA	A	R	J	A	V	A	S	J	J	ŠPANJA "ANICA" ANTON	E
DRUGI SLOV. BESEDE ZILJA	L	J	A	A	T	O	M	JURI JAPREJ NORVEŠKA	J	J	
SAMODLAG NINA V BE SEDI KOPER	O	E	K	R	A	J	I	N	A	R	